№ 54 (3897)

15 ліпеня 2014 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

БЫЛО СКАЗАНА

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

— Да 2015 года мы павінны наблізіць памеры заработнай платы да тысячы долараў у эквіваленце.

(Падчас выступлення на Усебеларускім народным сходзе 8 снежня 2010 года.)

Паводле прагнозаў эканамічных ведамстваў, сярэдняя зарплата па выніках гэтага года ў Беларусі павінна скласці 623,2 долара ЗША ў эквіваленце. На 2015 год рост заробкаў запланаваны зусім нязначны — 658,8 долара. А дзе ж тыя 1000 долараў, якія абяцала ўлада?

ГРОШЫ

Новы дзень — новы шок

На Беларускай валютна-фондавай біржы 14 ліпеня прайшлі чарговыя валютныя таргі. Беларускі рубель зноў здаў пазіцыі.

Курс долара вырас да 10.250 беларускіх рублёў.

1 еўра каштаваў ажно 13.970 нашых рублёў.

Што ж гэта за грошы такія мы маем, якія з кожным днём робяцца ўсё танней?!

РУБАМ!

Дык будзе рэферэндум ці не?

Летась кампанія "Гавары праўду!", рух "За Свабоду" і Партыя БНФ выступілі з ініцыятывай правядзення рэферэндуму, на якім народ сваім рашэннем вызначыць далейшае развіццё краіны.

Для галасавання выбралі шэсць найбольш папулярных і важных пытанняў:

1.Ці згодныя вы, што ў дзяржаўных установах адукацыі і аховы здароўя ўсе паслугі грамадзянам Беларусі павінны аказвацца бясплатна?

2. Ці згодны вы, што кіраўнікі выканкамаў гарадоў, раёнаў, абласцей павінны выбірацца прамым галасаваннем грамадзян?

3. Ці падтрымліваеце вы курс на эканамічную інтэграцыю, асацыяцыю і стварэнне бязвізавай прасторы з Еўрапейскім Саюзам?

4. Ці згодныя вы, што для забеспячэння нейтральнага статусу Беларусі ў краіне павінна быць забаронена размяшчэнне замежных ваенных аб'ектаў, ядзернай зброі, а беларускія вайскоўцы не павінны несці службу за мяжой?

5. Ці згодныя вы, што адзін і той жа чалавек не можа займаць пасаду прэзідэнта больш за два тэрміны?

6. Ці згодныя вы, што грошы, атрыманыя ад запланаванай урадам прыватызацыі, у першую чаргу павінны пайсці на кампенсацыю ўкладаў, страчаных падчас дэвальвацыі 2011 года, і стварэнне працоўных месцаў?

"Народная Воля" пацікавілася, **як на практыцы ажыццяўляецца ідэя правядзення народнага рэферэндуму**? На гэтае пытанне адказаў намеснік старшыні руху "За Свабоду" **Юрась ГУБАРЭВІЧ.**

— У падтрымку ідэі правядзення рэферэндуму і вынясення на галасаванне прапанаваных пытанняў сабрана больш за 50 тысяч подпісаў. Зараз яны апрацоўваюцца і правяраюцца, каб не было ніякіх фальсіфікацый, памылак, прэтэнзій. Гэтыя подпісы мы пададзім у Палату прадстаўнікоў у самы бліжэйшы час. Нейкай жорсткай мяжы наконт таго, колькі канкрэтна патрэбна подпісаў для ініцыятывы грамадзян, няма. Але мы самі для сябе вызначылі такую планку — не менш за 50 тысяч.

— **Якім чынам дэпутаты атрымаюць тыя подпісы і як вы будзеце адсочваць іх рэакцыю?**

— Напрыклад, сёння (*у панядзелак.* — **Аўт.**) адна група нашых актывістаў паехала на сустрэчу з дэпутатам у Брэст, а заўтра яшчэ адна група будзе ў Магілёве. Мы плануем паразмаўляць з кожным са 104 дэпутатаў, данесці да іх інфармацыю пра нашу ініцыятыву і заадно пацікавіцца, як яны да яе ставяцца. Трэба ведаць, ці гатовы яны прагаласаваць за правядзенне рэферэндуму, прапанаванага народам.

— **Якія магчымы канчатковыя вынікі?**

— Я ўжо сказаў: мы хочам пачуць меркаванне дэпутатаў. Пакуль яны ідуць на хітрыкі, пераносяць час сустрэч. Але ў кожнага з іх ёсць прыёмныя дні — і выкруціцца ім не ўдасца. Іх рашэнне мы данясём да выбаршчыкаў. Калі яны, дэпутаты, лічацца з інтарэсамі людзей, то мусяць узняць пытанне і прагаласаваць за правядзенне рэферэндуму.

— **А калі палатнікі ўсё ж адхіляць вашу прапанову наконт правядзення ўсеагульнага рэферэндуму, то якімі будуць вашы далейшыя дзеянні?**

— Мы данясём гэтую інфармацыю да выбаршчыкаў праз СМІ. Людзі павінны ведаць прозвішчы тых дэпутатаў, якіх азнаёмілі з пытаннямі рэферэндуму, а яны адмовіліся нават агучыць прапанову, прагаласаваць за правядзенне рэферэндуму. І на гэтым мы не спынімся, а працягнем далейшы збор подпісаў. Няхай іх будзе не 50, а 450 тысяч. Мы працягнем сустракацца з людзьмі, праводзіць інфармацыйную кампанію. Кожны чалавек, які паставіў свой подпіс, будзе адчуваць, што далучыўся да агульнай кампаніі, і такім чынам праявіць зацікаўленасць у яе канчатковым выніку.

Любоў ЛУНЁВА.

P.S. Цікава, а ў які тэрмін будуць сабраны 450 тысяч подпісаў? Да выбараў зусім мала часу, ці ўлічваюць гэта ініцыятары народнага рэферэндуму? Вядома ж, пасля выбараў іх праца пойдзе, як кажуць, кату пад хвост.

ЭКСПЕРТЫЗА

Па нулях

Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця прагназуе ў 2014 годзе нулявы рост беларускай эканомікі.

І на 2015 год прагноз па нашай краіне песімістычны — рост эканомікі складзе ўсяго 0,5%.

Эксперты лічаць, што беларуская эканамічная мадэль мае патрэбу ў тэрміновым знешнім фінансаванні, у адваротным выпадку паўтарэння крызісу не пазбегнуць. Пакуль, праўда, ніякіх прыкмет таго, што беларускія ўлады гатовы да сур'ёзных рэформаў, няма.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО...

Мінск расчараваўся ў парадах, якія атрымліваў ад Міжнароднага валютнага фонду, і прыцягнуў да выпрацоўкі праграмы рэформаў кітайскіх спецыялістаў. Яны прыязджалі ў Беларусь у маі і бралі ўдзел у абмеркаванні карэкціроўкі сумеснага плана дзеянняў беларускага ўрада і Нацыянальнага банка. Тады кіраўнік групы **Лу Гуйчэн** заявіў беларускім журналістам пра папярэднія высновы экспертаў аб тым, што рэфармавання вымагае сектар дзяржаўных прадпрыемстваў Беларусі.

"Неабходна рэфармаваць дзяржсектар і прадпрыемствы, аддзяляць функцыю палітычную, сацыяльную, пакідаць камерцыйную, стымуляваць рынкавыя механізмы функцыянавання эканомікі", — падкрэсліў Лу Гуйчэн.

Афіцыйна ў форме справаздачы прадставіць свае рэкамендацыі для беларускіх улад кітайскія эксперты павінны былі да 3 чэрвеня. Аднак і да сёння невядома, які план ратавання беларускай эканомікі яны прапанавалі.

ЖНІВО-2014

Протаіерэй Георгій блаславіў...

У Чачэрскім раёне "Зажынкі" правялі паводле старадаўняга беларускага абраду. Протаіерэй Георгій памаліўся, акрапіў святой вадой сельгастэхніку і даў сваё блаславенне вяскоўцам.

У гэтым годзе камбайны выйшлі на палеткі ў паўднёвых раёнах раней, чым звычайна. Паводле слоў начальніка ўпраўлення інтэнсіфікацыі раслінаводства камітэта па сельскай гаспадарцы і харчаванні Гомельскага аблвыканкама **Сяргея Дзенісенкі,** сярэдняя ўраджайнасць пакуль вагаецца на ўзроўні 30—35 цэнтнераў з гектара, што прыкладна на 20% вышэй за мінулагодні паказчык. Праўда, трэба ўлічваць, што зараз ураджай збіраецца з лепшых палёў.

Уборка пачалася таксама ў некаторых раёнах Брэсцкай і Гродзенскай абласцей. Там таксама кажуць пра добры ўраджай. Дарэчы, беларускія аграрыі ў гэтым годзе разлічваюць сабраць больш за 10 мільёнаў тон збожжа з улікам кукурузы. Пра гэта заявіў сёння журналістам міністр сельскай гаспадаркі і харчавання **Леанід Заяц.** Паводле ацэнак спецыялістаў Нацыянальнай акадэміі навук, ураджай павінен перавысіць узровень мінулага года. Праўда, раўняцца з мінулым годам няцяжка, бо ўраджай быў не самы лепшы.

"Ураджайнасць больш за 35 цэнтнераў з гектара дазволіць сабраць ураджай у бункернай вазе больш за 8 мільёнаў тон. Калі з кукурузай, то пры далейшых спрыяльных умовах надвор'я ўраджай павінен быць звыш 10 мільёнаў тон", — заяўляе міністр сельскай гаспадаркі.

Паглядзім... На Віцебшчыне, Магілёўшчыне да ўборкі збожжавых яшчэ не прыступілі. Некаторыя раёны пачалі ўбіраць рапс.

Ігар МАРОЗАЎ.

SOS!

Наваполацк прызнаны самым брудным горадам у Беларусі

У 2013 годзе на аднаго жыхара Наваполацка даводзілася 498 кілаграмаў выкідаў забруджвальных рэчываў у атмасфернае паветра. Па гэтым паказчыку Наваполацк абсалютны лідар у краіне. Усяго за папярэдні год ад стацыянарных крыніц у атмасферу Наваполацка было выкінута 53.500 тон забруджвальных рэчываў, паведамляе Нацыянальны статыстычны камітэт. На другім месцы з паказчыкам 25.100 тон знаходзіцца Мінск. Праўда, у пераліку на аднаго жыхара сталіцы прыпадае ўсяго 13 кілаграмаў выкідаў, што ў 38 разоў менш, чым у Наваполацку. Замыкае тройку "лідараў" Гродна. У 2013 годзе ў атмасферу гэтага горада было выкінута 10.600 тон забруджвальных рэчываў, а ў пераліку на аднаго жыхара прыпадала 30 кілаграмаў выкідаў. Дарэчы, па колькасці выкідаў, якія прыходзяцца на аднаго жыхара, тройка "лідараў" выглядае некалькі інакш. За Наваполацкам з паказчыкам 53 кілаграмы выкідаў на аднаго жыхара ідзе Слуцк, на трэцім месцы знаходзіцца Салігорск — 37 кілаграмаў на жыхара.

НУ І НУ!

Как такому учителю доверить детей?

Молодой педагог из Барановичей задержана за распространение спайса.

"В результате проведенных оперативно-розыскных мероприятий только за два дня задокументировано семь фактов реализации курительных смесей. Установлены семь покупателей, самый младший из которых — 1999 года рождения", — рассказали агентству "Интерфакс-Запад" в Министерстве внутренних дел.

КАНФЛІКТ

Альбо перамога, альбо біржа працы

Страйк дробных прадпрымальнікаў прыпынены да першага канфіскату. Яны прынялі рашэнне выйсці на працу, каб рэалізаваць рэшткі тавараў. Міністэрства гандлю ў сваю чаргу паведаміла пра тое, што з 22 ліпеня пачне масавыя праверкі гандлёвых цэнтраў і рынкаў. Канфлікт паміж прадпрымальнікамі і кантралюючымі органамі нікуды не знік.

Чаму прынята рашэнне спыніць страйк і выйсці на працу?

Старшыня камісіі па працы з прадпрымальнікамі Нацыянальнага савета Аб'яднанай грамадзянскай партыі, старшыня арганізацыйнай групы па стварэнні Беларускага прафсаюза "РАЗАМ", прадпрымальніца з Віцебска **Ірына ЯСКЕВІЧ** тлумачыць:

— Людзі выйшлі на працу, паколькі многія маюць раней завезены тавар.

— **Атрымліваецца, што вы не дамагліся сваіх мэт і спынілі страйк, іншымі словамі, здаліся і прынялі ўмовы чыноўнікаў?**

— Не. Гэта тактычнае рашэнне. Людзі выйшлі рэалізаваць рэшткі тавару. Пры гэтым мы вывучаем сітуацыю, якая склалася, чакаем, як будзе рэалізоўвацца новае заканадаўства на практыцы. Мы выйшлі да першага канфіскату. Паглядзім, як будуць стрымліваць свае неафіцыйныя абяцанні мясцовыя кіраўнікі і чыноўнікі.

На дадзены момант мы дамагліся права працаваць з рэшткамі тавараў без дадатковых абцяжарваючых дакументаў. Аднак гэта толькі да сакавіка. Чаму да сакавіка — незразумела. Бо мы зафіксавалі рэшткі, і ў чым праблема, калі мы іх будзем прадаваць яшчэ, напрыклад, два гады? Нам жа прапануюць па заканчэнні гэтага перыяду ўтылізаваць тавар, прадаць оптам, нешта яшчэ... Хто, цікава, купіць оптам тое, што не прадаецца і ў розніцу? Мы мяркуем, што ў сакавіку рэшткі абкладуць усё-такі дадатковым падаткам.

— **Гэта што тычыцца тавару, увезенага раней. А што з новым?**

— Паводле новых правілаў, тавар дробным прадпрымальнікам немагчыма ўвезці. Глядзіце... Мы купляем яго часцей за ўсё оптам у Расіі, там да сваіх прадпрымальнікаў ставяцца інакш. У іх цяпер ідуць перамовы аб прадастаўленні дробным прадпрымальнікам двухгадовых падатковых вакацый. Значыць, у іх не будзе ні праверак, ні падаткаў. У іх няма патрэбы мець касавы апарат, адпаведна, мы не атрымліваем чэк і не можам пацвердзіць пакупку тавару. Падатковая пры ўвозе тавару ў Беларусь гатова прыняць любую паперку (уласнаручна напісаны таварны чэк, напрыклад), каб атрымаць увазную пошліну. Але потым органы стандартызацыі і гігіены не дазволяць мне гандляваць гэтым таварам — яны не лічаць гэтыя дакументы дастатковымі, патрабуюць сертыфікат якасці. Прычым расійскі не прымаюць. Гэта значыць, што мы можам завезці тавар, але не можам яго прадаваць.

Акрамя таго, у беларускіх ІП атрымліваецца трайное падатковае абкладанне! Расіянам я заплачу 18% ПДВ пры куплі, плюс стаўка адзінага падатку з двума павышаючымі каэфіцыентамі і плюс яшчэ 20% увазной пошліны.

— **А калі закупляць тавар на аптовых базах тут, у Беларусі, як прапануе Міністэрства гандлю?**

— Аптовых баз у дастатковай колькасці з адпаведным асартыментам няма. У інтэрнэце няма ні каталога, ні прайс-лістоў, а яны кажуць: "Прыязджайце!" І потым... Тавары з беларускіх баз на самай справе рэалізаваць вельмі цяжка, бо фірмовыя крамы вытворцаў, што пастаўляюць тавар на гэтыя базы, прадаюць гэтыя ж рэчы ў розніцу танней, чым база гатова аддаць іпэшніку па аптовым кошце! Гэта значыць, базы нічога не вырашаюць.

Ёсць і яшчэ адзін цікавы аспект: беларускія індывідуальныя прадпрымальнікі на рынку дыскрымінаваны ў параўнанні з замежнымі грамадзянамі. Тыя плацяць адзін падатак, арэнду, — вось і ўсё. Замежнікі не абавязаны прадастаўляць дакументы на тавар, якія патрабуюць з нас. Так што колькасць гандляроў — грамадзян іншых краін расце, хутка ўсе нашы рынкі ператворацца ў "Чаркізон" і "Шанхай".

— **Чаго ўлады дамагаюцца такім чынам?**

— Мабыць, яны разлічваюць, што ІП пяройдуць на іншую форму гаспадарання. Але людзі не сыдуць на іншае падаткаабкладанне — пры невялікім абароце гэта непад'ёмна. Людзі пойдуць хто на пенсію, хто на біржу працы.

— **Якія вашы далейшыя дзеянні? Забастоўка, адступленне, зноў забастоўка?**

— З кожным разам арганізоўваць страйк усё лягчэй, да людзей паступова даходзіць, што працаваць немагчыма.

Ганна КРАСУЛІНА.

ТЫМ ЧАСАМ

Гандлёвая інспекцыя Міністэрства гандлю Беларусі з 22 ліпеня пачне масавыя праверкі рынкаў і гандлёвых цэнтраў.

З 22 ліпеня ўступае ў сілу закон "Аб дзяржаўным рэгуляванні гандлю і грамадскага харчавання ў Рэспубліцы Беларусь".

SOS!

Каб не згінулі...

90 год таму — 15 ліпеня 1924 года — беларускі ўрад надаў беларусізацыі статус дзяржаўнай палітыкі. Але, паспяхова і ўздымна пачаўшыся, гэты лёсавызначальны для нацыі працэс ужо на пачатку 1930-х гадоў быў гвалтоўна перапынены. Тысячы і тысячы шчырых, адданых працаўнікоў на здзічэлай ніве Беларушчыны — вядомых навукоўцаў, найлепшых настаўнікаў, славутых пісьменнікаў — трапілі ў бязлітасныя жорны сталінскіх рэпрэсій.

А што маем цяпер?

Выступаючы ў студзені гэтага года перад журналістамі, Аляксандр Лукашэнка сказаў: *"Мова не для революции".* І далей: *"...ее защищать не надо. Она не нуждается в защите. И ни в какой поддержке не нуждается".* Вось так! Радуйцеся, браткі-беларусы, што, аказваецца, у нас з нацыянальнай роднай мовай лады. Не бярыце да галавы і не лямантуйце, што ЮНЕСКА занесла вашу, сацыяльна не запатрабаваную ў краіне, мову ў Чырвоную кнігу, што на ўсёй постсавецкай прасторы толькі вы размаўляеце не на сваёй роднай, а на мове ўсходняга суседа...

У нас стала традыцыяй змест прамоў А.Лукашэнкі выносіць на старонкі афіцыйнага друку. Гэтае правіла не было парушана і падчас яго выступлення перад журналістамі СМІ краіны. Так, друкаваны перыядычны орган Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — газета "Рэспубліка" — адгукнулася на тое нашумелае выступленне рускамоўнай інфармацыяй "Проблема белорусского языка политизирована". Ізноў — ранейшае тлумачэнне: ну не існуе сёння ў краіне ніякай праблемы з роднай мовай, толькі яна цалкам палітызавана, яе выдумляюць нейкія там крайнія нацыяналісты. Ой, нядобра... Быццам рэдакцыі названай газеты не вядомы факт амаль поўнага адміністрацыйнага выгнання беларускай мовы з усіх сфер грамадскай дзейнасці чалавека. Яна — хіба не бачна кожнаму? — знаходзіцца ў становішчы папялушкі і ў сферы адукацыі, і ў культуры, і ва ўсім духоўным жыцці краіны яшчэ ў большай ступені, чым нават за царскім і савецкім часамі. Гэта ў значнай меры тычыцца і самой "Р".

"Свой" погляд на гэтую праблему газета "Рэспубліка" выкладае вернападданніцкімі словамі: *"Президент отметил, что в государстве созданы все возможности для желающих изучать белорусский язык".* Дык што — многія дзеці па-беларуску гадуюцца ў дашкольных установах, ідуць масава ў беларускамоўныя гімназіі, ліцэі, каледжы, універсітэты і гэтак далей? Дзе ў рэальнасці ўбачыць падобную ружовую яву, аб якой можна толькі марыць?

Калі А.Лукашэнка гаварыў, *што "в государстве созданы все возможности для желающих изучать белорусский язык",* дык, не выключаю, ён мог мець на ўвазе стварэнне гурткоў, якія павінны працаваць у пазапрацоўны час пры прадпрыемствах і ўстановах. Нешта падобнае і сапраўды рабілася ў першыя гады існавання Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Сёння ж абмяжоўвацца ледзь не самадзейнымі гурткамі значыла б выстаўляць краіну на ўсясветнае, ды і ўласнае пасмешышча. Трэба, шаноўныя дзяржаўныя мужы, ствараць для беларусаў не "курсы" па вывучэнні іх жа роднай мовы, а зрабіць так, каб яна гучала паўсюдна і ўсячасна — у тым ліку, само сабою, ва ўсіх тыпах навучальных устаноў, сфер культуры і мастацтва, у працоўных калектывах, у службовых уладных кабінетах, на пасяджэннях Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Калі па-беларуску загавораць "вярхі", і перш за ўсё кіраўнік дзяржавы, тады і ў нас усё стане на свае месца — як у нармальных, не раз'едзеных асіміляцыяй людзей.

Зусім нядаўна, падчас святочных урачыстасцяў у гонар Дня Незалежнасці, мы былі даволі моцна ўражаны. З вуснаў першай асобы дзяржавы пачулі прамоўленую па-беларуску ладную частку яго вялікага выступлення. Сапраўды, такое немагчыма было не заўважыць і не вітаць, не пажадаць, каб гэты "працэс пайшоў" і далей, стаў прыкладам для ўсяго кіраўніцтва і чыноўніцтва краіны, для ўсіх яе грамадзян.

Вельмі-вельмі хацелася б гэта пабачыць. А пакуль...

Пакуль жыхары нашай краіны не карыстаюцца нацыянальнай мовай перш за ўсё з-за яе сацыяльнай незапатрабаванасці. Стала яна такой не стыхійна, не па волі народа, а "дзякуючы" мэтанакіраваным намаганням улад. Высокія палітыкі супольна з афіцыйнай інтэлектуальнай элітай — свядома ці неабдумана — пасля сумнавядомага майскага рэферэндуму 1995 года ўвялі дзяржаўнае **двухмоўе ў аднанацыянальнай краіне** з адным тытульным народам. Такое не практыкуецца нідзе ў цывілізаваным свеце, бо разглядаецца як вялікая недарэчнасць.

На маё перакананне, менавіта ўладныя структуры, што паскорылі разбуральныя працэсы ў мове тытульнай нацыі, у першую чаргу і павінны зрабіць "адкрутку назад". Тады і пачне ажываць наша мова. Тым болей што А.Лукашэнка сказаў доўгачаканыя словы: *"Я абсолютно не против белорусского языка. Я даже больше, чем вы, хочу, чтобы наши люди разговаривали на белорусском языке. Единственное, чего я не приемлю, — это давление".* Набяруся смеласці сцвярджаць, што яго не будзе і не можа быць, калі дзяржава свядома паспрыяе, каб беларуская мова рабілася сацыяльна запатрабаванай, усяляк будзе шукаць шляхі да вырашэння лёсавызначальнай для Рэспублікі Беларусь праблемы.

Беларусы нацыянальнай арыентацыі даўно стаміліся чакаць пазітыўных зрухаў у дзяржаўнай моўнай палітыцы. З гэтым далёка не ўсё так проста, як у выказванні прэзідэнта: *"Если хочешь заговорить на белорусском языке — открывай книгу и читай".* Так-то яно так, але толькі тады людзі загавораць па-беларуску, калі ўлада ўвядзе за правіла ўсе віды службовага справаводства, адукацыю, навуку і культуру ў пераважнай ступені абслугоўваць роднай мовай. Пакуль жа на яе актыўных носьбітаў глядзяць падазрона, за вочы ці ў вочы называюць нацыяналістамі (у старым, бальшавіцкім разуменні гэтага слова).

Амаль дваццаць гадоў дзяржава выступае нястомным носьбітам толькі адной — рускай — мовы. Дзе ж славутае "двухмоўе"? Дзе хоць бы акенца для сваёй, роднай? Сваю мы "паспяхова" амаль згубілі, сталі нацыянальнымі недарэкамі, духоўнымі калекамі. Гэта ўжо вельмі дорага каштуе беларускай краіне — мы губляем нашу годнасць, самапавагу і павагу да нас у свеце. Гэта шкодзіць сапраўднаму патрыятычнаму выхаванню моладзі ды і ўсіх грамадзян краіны.

Моўнае пытанне не абмінуў увагай А.Лукашэнка і ў сваім сёлетнім Пасланні да беларускага народа і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, якое, нельга не прызнаць, было не зусім характэрным для аналагічных зваротаў папярэдніх гадоў. Відаць, прычынай таму — падзеі ва Украіне: яны яскрава паказалі, што моўны фактар можа справакаваць не толькі ўнутраны крызіс у краіне, але і ўварванне на яе тэрыторыю чужых войскаў нібыта дзеля "абароны моўных правоў" пэўнай групы насельніцтва. Ці пагражае нам такі вайсковы "візіт" з усходу? Калі абмежавацца пачаткам аднаго са сказаў з таго Паслання (цытую па газеце "Звязда": *"Вялікая руская мова будзе свабодна развівацца ў Беларусі..."* — дык не пагражае. Але ж з працягу гэтага сказа такое зусім не вынікае, бо ў ім сцвярджаецца, што руская мова будзе ў нас развівацца *"гэтак жа, як і наша матчына беларуская мова".* Дык што выходзіць — і яна, руская, падзеліць у нас трагічны лёс беларускай і амаль знікне? Я гэтага зусім не хачу. Тады насамрэч верагодны — пакуль, дзякуй Богу, віртуальны — варыянт: у Масквы ў такім разе можа з'явіцца нагода рушыць свае войскі на Беларусь...

Што датычыць сённяшніх рускамоўных беларусаў у Беларусі, то, відавочна, шмат хто з іх згодны апынуцца ў поўнай каланіяльнай залежнасці ад Расіі. Сёння, як ніколі, нацыянальны нігілізм многіх грамадзян краіны — дзецішча шматгадовай дзяржаўнай палітыкі — уяўляе для нас не меншую катастрофу, чым сатанінскія наступствы Чарнобыля.

Трагедыя ўжо наступіла. І, здаецца, гэта зразумеў сам А.Лукашэнка, сказаўшы: *"Калі мы развучымся гаварыць на беларускай мове, мы перастанем быць нацыяй".* Зыходзячы з гэтага архіважнага пастулата, цалкам лагічным было б, каб з боку дзяржавы адчулася гатоўнасць **істотна мяняць сітуацыю** дзеля паратунку мовы тытульнай нацыі, дзеля далейшага існавання яе самой, ўратавання краіны. Мова — наша самая дарагая нацыянальная святыня. На працягу некалькіх стагоддзяў дзякуючы ёй мы былі самабытным народам, а цяпер толькі губляем, губляем свае нацыянальныя духоўныя каштоўнасці.

Ці не хопіць нам мірыцца з такім згубным абсурдам? Ці не час кіраўніцтву краіны зверху данізу, інтэлігенцыі — у духоўным, маральным, арганізацыйным плане - пачаць жыць паводле здаровага сэнсу, стварыць і здзейсніць прадуманую, важкую праграму вяртання ва ўласнае рэчышча беларускага роднага слова? Інакш лёсавызначальнае пытанне "Быць ці не быць?" вырашыцца для дзяржавы самым адмоўным, гібельным чынам...

Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар.

ОПРОС

Что волнует белорусов?

Недавно независимыми социологами проведен очередной национальный опрос общественного мнения (методом face-to-face interview опрошено 1519 респондентов 18 лет и старше, предельная ошибка репрезентативности не превышает 0.03). Вот ответы по одному из фрагментов опроса.

Какие проблемы наиболее остро стоят сейчас перед нашей страной и ее гражданами? *(респонденты могли одновременно отвечать по нескольким позициям)*

Вариант ответа *(в % к опрошенным)*	**06'99**	**06'06**	**12'08**	**06'14**
Рост цен	82.7	60.1	82.5	80.0
Обнищание населения	73.2	19.5	37.8	41.9
Спад производства	31.8	18.7	31.7	35.1
Безработица	35.7	37.0	35.7	25.2
Коррупция, взяточничество	29.7	27.6	26.0	23.8
Уменьшение численности населения	—	21.9	14.9	16.9
Нарушение прав человека	23.3	22.1	20.1	16.0
Отсутствие порядка, законности	24.6	22.1	20.6	15.8
Угроза Запада	9.3	18.2	13.0	15.4
Упадок национальной культуры	13.1	10.8	8.1	13.2
Преодоление последствий Чернобыльской катастрофы	29.5	25.5	10.6	11.8
Преступность	44.6	23.2	20.8	11.6
Международная изоляция Беларуси	9.1	14.4	9.8	11.0
Раскол общества	5.0	7.3	4.0	10.6
Угроза потери независимости Беларуси	—	8.3	5.2	9.5

www.iiseps.org

КАРУПЦЫЯ

За ім прыйшлі

Падобнымі крымінальнымі справамі цяжка каго-небудзь здзівіць, але для кожнага невялікага раённага цэнтра яны робяцца рэзананснай падзеяй.

Гарадоцкім раённым аддзелам Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь расследуецца крымінальная справа ў дачыненні да першага намесніка старшыні Гарадоцкага раённага выканаўчага камітэта Уладзіміра Варанко. Крымінальная справа распачата пракуратурай Гарадоцкага раёна паводле матэрыялаў праверкі супрацоўнікаў 7-га ўпраўлення ГУ па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй Міністэрства ўнутраных спраў. Пра гэта распавяла афіцыйны прадстаўнік Следчага камітэта па Віцебскай вобласці **Іна Гарбачова.**

Афіцыйная версія таго, што адбылося, выглядае так: *"З 31 студзеня па 1 лістапада 2013 года, раней працуючы на пасадзе дырэктара ААТ "Гарадоцкі льнозавод", сумесна з галоўным бухгалтарам гэтага ж прадпрыемства, дзейнічаючы з карыслівай зацікаўленасці, якая выявілася ў імкненні пазбегнуць прыцягнення да матэрыяльнай і дысцыплінарнай адказнасці за несвоечасовую выплату заработнай платы, унеслі загадзя лжывыя звесткі ў неабходныя для налічэння заработнай платы даведкі, якія ў наступным падалі ў банк".* Дзеянні падазроных кваліфікаваны па ч.1 арт.427 (службовая падробка) Крымінальнага кодэкса. Санкцыі па гэтым артыкуле прадугледжваюць пазбаўленне волі да 2 гадоў.

Першы намеснік старшыні Гарадоцкага раённага выканаўчага камітэта таксама падазраецца ў перавышэнні ўлады або службовых паўнамоцтваў. Паводле версіі следства, чыноўнік даў указанні галоўнаму бухгалтару ААТ "Гарадоцкі льнозавод" аб унясенні загадзя лжывых звестак у афіцыйны дакумент, які адлюстроўваў скажоныя дадзеныя аб увядзенні ў эксплуатацыю малочна-таварнай фермы, якая належыць ААТ "Гарадоцкі льнозавод". Крымінальная справа расследуецца па ч.2 арт.426 (перавышэнне ўлады або службовых паўнамоцтваў) КК РБ. Па гэтым артыкуле чыноўніку пагражае таксама ад 2 да 6 гадоў пазбаўлення волі.

ЗАКУЛИСЬЕ

Кто такой Виталий Костогоров

и за что его Совет Республики лишил неприкосновенности?

На днях краем уха услышал о том, что члена Совета Республики Виталия Костогорова лишили права личной неприкосновенности. Учитывая, что у нас большинство депутатов Палаты представителей и членов Совета Республики — люди безликие и непубличные, хотелось бы узнать: кто он такой? Как попал в Совет Республики, чем зарабатывал на жизнь? И за какие такие деяния попал под прицел правоохранительных органов?

Виталий ШМЫГ,
Минский район.

Виталию Костогорову 45 лет, он женат. Жил и работал в Могилеве, известен как довольно успешный предприниматель. В 2002 году стал "Человеком года" Могилевской области, дважды объявлялся лучшим предпринимателем года Республики Беларусь в номинации "Меценат", был лучшим предпринимателем года Республики Беларусь в номинации "Экспортер", лучшим предпринимателем года Могилевской области в сфере производства потребительских товаров.

До недавнего времени Костогоров возглавлял ЗАО "Политекс". Предприятие занимается производством *"экологически чистых современных нетканых материалов для текстильной, легкой, мебельной, автомобильной промышленности, дорожного строительства, фильтров, наполнителей для одежды, постельных принадлежностей, мягких игрушек, упаковочных материалов".* Свое производство, как отмечалось в прессе, Костогоров возводил фактически с нуля.

Имя Костогорова периодически упоминалось на страницах средств массовой информации — он входил в Совет по развитию предпринимательства, изредка давал какие-то незначительные комментарии. В прошлом году даже задал вопрос А.Лукашенко — "сенатора" Костогорова почему-то волновало строительство газопровода "Ямал—Европа-2".

Помощник Виталия Костогорова **Марат Колесников** рассказал "Народной Воле", что, отправляясь в Минск на заседание Совета Республики, даже и не догадывался, что на его руках могут щелкнуть наручники.

— Пока никакой новой информации о Виталии Геннадьевиче, к сожалению, нет, — говорит Марат Михайлович. — *Странно, конечно, что подробности отсутствуют, но это Совет Республики, и что там произошло — я не могу комментировать...*

Для меня Костогоров как бы в командировке. Телефон его недоступен. Как обычно, он уехал в Минск в Совет Республики. После этого связь с ним внезапно оборвалась...

Что касается предприятия, то оно работает. Конечно, не в обычном режиме, как при Виталии Геннадьевиче, но, можно сказать, что сбоев нет. В ближайшее время должно состояться собрание акционеров, будет временно назначен новый руководитель — пока Костогоров не вернется. Кстати, когда Костогоров уезжал в Минск, всегда назначал исполняющего обязанности директора — так что и сейчас нельзя сказать, что предприятие обезглавлено.

Предчувствовал ли что-то Костогоров, отправляясь на заседание Совета Республики? Нет, все было, как обычно. К тому же он должен был после этого выступать на юбилее освобождения Могилевского района, мы готовились, и тут вдруг...

Сообщалось, что Костогорова *"задержали прямо на заседании верхней палаты парламента, которое проходило в конце июня. Члены Совета Республики большинством голосов лишили сенатора неприкосновенности".*

Несмотря на то, что, по словам так называемых "сенаторов", перед ними правду-матку о Костогорове рассказывал сам глава Следственного комитета, в пресс-службе ведомства никаких комментариев не дают, ссылаясь на отсутствие информации. Не называют даже статьи, которые инкриминируются Костогорову. Зачем столько секретов — не ясно.

Впрочем, это далеко не первое дело, которое правоохранители пытаются засекретить. Например, довольно громко была растиражирована новость о взятке в полмиллиона долларов, на которую покусился уже бывший руководитель "Белкоопсоюза" **Сергей Сидько** вместе со своими подчиненными. Уже больше года прошло, а подробностей по делу из уст правоохранителей — ноль. Аналогичная ситуация с экс-главой концерна "Беллегпром" **Михаилом Сучковым**, который попался на взятке. Грома было много, а чем дело завершилось, как идет расследование — не сообщается. Не исключено, что если эти дела дойдут до суда, то рассматриваться будут в закрытом режиме, как, например, дело бывшего заместителя генерального прокурора **Александра Архипова** и экс-председателя Палаты представителей **Владимира Коноплева.**

Марина КОКТЫШ.

Из личного дела

Виталий Костогоров родился в 1969 году в поселке Таромское Днепропетровской области в Украине. В 1991 году окончил Калининградское высшее инженерное ордена Ленина Краснознаменное училище инженерных войск по специальности "фортификационные сооружения и маскировка".

С 1995-го по 1996 год работал заместителем директора по коммерческим вопросам малого экспериментального предприятия "Аспект". В 1997—1998 годах — заместитель директора по коммерческим вопросам производственного коммерческого предприятия "Политекс". С 25 декабря 1998 года и по настоящее время является директором ЗАО "Политекс".

НОВИНКА

И это можно пить?

Белорусские ученые создали антипохмельный напиток из картофеля.

На белорусском рынке вскоре должна появиться новая разработка специалистов Научно-практического центра Национальной академии наук — газировка из картофеля.

Газированный напиток под названием "Мікола", по утверждению разработчиков, аналогов на рынке не имеет. Ученые уже разработали около 10 рецептур, но решили остановиться на трех вариантах — классической газировке с тмином, противовоспалительном и антипохмельном напитках. Они уверяют, что "Мікола" создан исключительно из натуральных продуктов и будет полезен людям всех возрастов. На вкус он напоминает хлебный квас.

ПЫТАННЕ—АДКАЗ

Час "ікс"

"Народная Воля" шмат увагі надае жыллёвым праблемам, паведамляе пра высяленне людзей са службовага жылля, пра несправядлівасць самога працэсу прыватызацыі кватэр, калі аказалася, што людзі пражылі ўсё жыццё ў невялікіх пакоях, а цяпер вымушаны заплаціць за іх велізарныя грошы. Але, пакуль мы спрачаемся і выказваем меркаванні, можа скончыцца час, адведзены для прыватызацыі. Калі ж ён настане, гэты "час ікс"?

Васіль ПАЎЛЮК, г.Гомель

Згодна з указам кіраўніка дзяржавы №563, жылыя памяшканні дзяржаўнага жыллёвага фонду, якія не былі прыватызаваны грамадзянамі, будуць пераведзены ў статус камерцыйнага жылля пасля 1 ліпеня 2016 года. Да гэтай даты грамадзяне могуць скарыстацца правам на прыватызацыю. Пасля названай даты прыватызацыя спыняецца.

АБИТУРИЕНТ-2014

БГУ назвал новые цены на обучение

На сайте БГУ опубликована стоимость обучения для первокурсников дневного отделения. По сравнению с прошлым учебным годом платное образование в главном вузе страны подорожало на 2,5—3,5 миллиона рублей.

Самые дорогие факультеты главного вуза страны — юридический и международных отношений. На специальностях "Правоведение", "Экономическое право" и "Международное право" студенты 1-го курса заплатят 21,52 миллиона рублей за учебный год. В прошлом году цена составляла 17,94 миллиона рублей. Учеба на специальностях "Лингвострановедение" и "Международные отношения" (ФМО), "Восточная филология" (филологический факультет) и "Дизайн" (гуманитарный факультет) будет стоить немного дешевле — 21,24 миллиона. По сравнению с прошлым годом стоимость обучения выросла на 3,5 миллиона рублей.

Самая дешевая специальность в БГУ — "Социальная работа" на гуманитарном факультете. За 2014—2015 учебный год первокурсники заплатят 15,4 миллиона рублей. Год назад цена была на 2,5 миллиона ниже — 12,84 миллиона рублей.

СЛЫШАЛИ?

Вагончик тронется, а вы останетесь

С 21 июля на участке Осиповичи—Бобруйск временно отменяются некоторые поезда, на участке Минск—Жлобин изменяется расписание. В связи с проведением работ по модернизации устройств железнодорожной автоматики на участке Осиповичи—Бобруйск некоторые поезда в двадцатых числах июля будут временно отменены.

В частности, по информации пресс-службы Белорусской железной дороги, отменяются поезда:

№ 744/743 Минск—Бобруйск (с 22 по 25 июля);

№ 746/745 Минск—Бобруйск (с 21 по 25 июля);

№ 742 Минск—Жлобин (с 21 по 24 июля);

№ 741 Жлобин—Минск (с 22 по 25 июля);

№ 615/622 Гомель—Минск (с 22 по 24 июля).

БЖД просит пассажиров, которые уже приобрели билеты на эти поезда в указанный период, обратиться в железнодорожные кассы, где им должны вернуть полную стоимость проездных документов.

Кроме того, в связи с проведением работ по модернизации устройств железнодорожной автоматики с 21 по 25 июля будет изменено расписание движения ряда поездов на участке Минск—Жлобин. При этом изменяется время отправления и прибытия поездов, курсирующих по маршрутам Гомель—Минск, Одесса—Минск, Минск—Симферополь, Житомир-Барановичи, и некоторых других.

БЖД приносит пассажирам извинения за доставленные неудобства и просит следить за изменениями в расписании движения поездов.

СКАНДАЛЬНЫЙ ОБЪЕКТ

Снос начался...

Несмотря на многомесячные протесты минчан, демонтаж здания автовокзала "Московский" все же начался. Обширную территорию вокруг него оградили временным забором. Появились бытовки для рабочих, строительная техника. Можно увидеть и рабочих, снимающих тротуарную плитку с дорожек и укладывающих ее в штабеля на поддоны.

Главный инженер проекта (он же руководитель авторского надзора) Александр Солнце рассказал, что это первый этап подготовки к возведению в данном месте многофункционального высотного комплекса: "На втором этапе предстоит выполнить перекладку инженерных сетей, а на третьем — собственно демонтаж пока еще существующего здания".

Как отмечает "Минск-Новости", демонтажные работы, заказчиком проекта которых является ОАО "Газпром трансгаз Беларусь", генподрядчиком — ОАО "Минскпромстрой", а субподрядчиком — СУ №20, должны быть завершены в ноябре нынешнего года.

После того как здание автовокзала разберут, на месте нынешнего временного забора появится более основательный, а за ним развернутся работы по сооружению многофункционального комплекса, доминантой которого станет высотное здание группы "Газпром" в Беларуси. Вокруг него будут возведены еще несколько офисных зданий, отель, а также ряд социальных объектов. Напомним, минчане активно протестовали не против возведения "башни "Газпрома", а против того, что ее решили "посадить" на месте автовокзала "Московский", архитектура которого была отмечена Государственной премией. Да и возведено здание вокзала совсем недавно, а потому его уничтожение с экономической точки зрения — это, считай, преступная бесхозяйственность.

УЧОРА

Не ўмееш працаваць — ідзі «пад нож»

У панядзелак кіраўнік дзяржавы прымаў з дакладам прадстаўнікоў рабочай групы па фінансавым забеспячэнні прапаноў па ўдасканаленні дзяржаўнай аграрнай палітыкі.

Як высветлілася падчас сустрэчы, Аляксандр Лукашэнка па-ранейшаму ўпэўнены, што беларуская сельская гаспадарка можа не толькі працаваць самастойна, але і зарабляць. Тым больш пасля *"немалой падтрымкі ад дзяржавы".*

"Мы дамовіліся, што мы павінны падтрымаць тых, хто сёння можа выйсці на бясстратную працу і працаваць самастойна, а тым, якія не хочуць і не могуць, мы павінны даць тэрмін як мінімум да канца года і прыватызаваць, прадаць тым, хто хоча працаваць. Таму хай думаюць і вырашаюць", — перадае словы кіраўніка дзяржавы прэс-служба.

Дарэчы, паводле дадзеных Белстата, у красавіку ў Беларусі налічвалася 870 стратных сельгаспрадпрыемстваў, якія працавалі без дзяржпадтрымкі (амаль 59%), і 117 стратных прадпрыемстваў, якія дзяржпадтрымку мелі.

Лукашэнка нагадаў, што пытанне прыватызацыі стратных сельгаспрадпрыемстваў уздымалася неаднойчы і пакуль яшчэ рашэнне не прынятае. Паводле яго слоў, галоўнае пытанне не ў тым, колькі гэта будзе каштаваць, а ў тым, *"ці вытрымае дзяржава такую нагрузку з пункту гледжання фінансаў".*

СТРАТЫ

Памерла жонка Юрыя Хадыкі

11 ліпеня не стала Валянціны Зімніцкай, жонкі палітыка Юрыя Хадыкі, маці журналіста Аляксея Хадыкі. Развітанне з ёю адбылося ў панядзелак у грэка-каталіцкім Цэнтры Св.Язэпа.

Апошнім часам Валянціна Зімніцкая цяжка хварэла.

Валянціна Кірылаўна была свайму мужу і тылам, і паплечнікам. Калі яго арыштавалі пасля "Чарнобыльскага Шляху-96", спадарыня Валянціна нават у грамадскім транспарце ездзіла з плакатам "Свабоду Хадыку!".

Як узгадваў спадар Хадыка, у свой час ён выпадкова пазнаёміўся з прэзідэнтам Расіі Барысам Ельцыным. Сустрэліся на Рыжскім узмор'і, абодва былі з жонкамі. Пазнаёміліся, паразмаўлялі. Ельцын паабяцаў дапамагаць усталяванню дэмакратыі ў Беларусі. І калі Хадыка трапіў за краты, жонка Юрыя Віктаравіча Валянціна Кірылаўна нават Ельцыну датэлефанавалася...

Потым яна дапамагала ратаваць Сяргея Каваленку, які пасля арышту за вывешаны бел-чырвона-белы сцяг трымаў у турме галадоўку, і многіх іншых людзей, якія ахвяруюць сабой дзеля Беларусі.

"Жыццё і змаганне ва ўмовах аўтарытарнага рэжыму — гэта цяжкі крыж, — неяк прызнаваўся Юрый Хадыка. — І, вядома, я нясу пэўную меру адказнасці за тое, што мае сыны зараз не генерал-палкоўнікі, не дарадцы прэзідэнта па бяспецы, хоць па інтэлектуальным узроўні кожны з іх не ніжэйшы, чым Віктар Лукашэнка. Але справа не ў гэтым. Справа ў тым, што маральныя аўтарытэты ствараюцца толькі ў сям'і".

Рэдакцыя "Народнай Волі" прыносіць свае спачуванні родным і блізкім Валянціны Кірылаўны.

МЕРКАВАННЕ

Мікола СТАТКЕВІЧ: «Байкот выбараў прыдатны, калі...»

Агітаваць за байкот выбараў беларускім заканадаўствам цяпер забаронена, але чым бліжэй прэзідэнцкія выбары, тым часцей можна пачуць: "Я на выбары не пайду".

Што думае наконт байкоту чалавек, які пасля мінулых выбараў усё яшчэ застаецца ў турме?

"Калі байкот выбараў прыдатны? Калі чалавек пазбаўлены права выбару, канкрэтнага выбару — тут і зараз", — разважае экс-кандыдат у прэзідэнты Беларусі Мікола Статкевіч у сваім чарговым лісце да Марыны Адамовіч. Яго змест жонка палітвязня выклала на сваёй старонцы ў сацыяльных сетках.

— Мікола заўсёды лічыў, што байкот у нашай канкрэтнай сітуацыі малаэфектыўны, — пракаментавала Марына Адамовіч. — Байкот успрымаецца людзьмі як параза, але бывае сітуацыя, якая робіць байкот адзіным правільным варыянтам выбару — гэта калі людзей права выбару пазбавілі. Гэта значыць, што вылучаныя моцныя дэмакратычныя кандыдаты не былі зарэгістраваны альбо былі зняты на этапе, які папярэднічае этапу галасавання.

Нагадаем, што Мікола Статкевіч адбывае шасцігадовае зняволенне за нібыта арганізацыю масавых беспарадкаў 19 снежня 2010 года. Ён знаходзіцца ў магілёўскай калоніі №4. Сваю віну катэгарычна адмаўляе і не падпісвае прашэнне аб памілаванні.

ЧУЛІ?

Піў не піў, але ўжо не працуе

Начальнік Мазырскага РАУС адхілены ад выканання службовых абавязкаў. Паводле папярэдняй інфармацыі, за кіраванне аўтамабілем у п'яным выглядзе.

Напрыканцы чэрвеня раніцай начальнік РАУС **Юрый Красюк** быў спынены супрацоўнікамі УДАІ УУС Гомельскага аблвыканкама з прыкметамі алкагольнага ап'янення, паведамілі ў аддзеле інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Гомельскага аблвыканкама. Пакуль праводзіцца праверка, дакладна не ўстаноўлена, ці быў сапраўды п'яны міліцэйскі кіраўнік падчас знаходжання за рулём аўтамабіля.

Паводле неафіцыйнай інфармацыі, адпрацоўка дарог праводзілася супрацоўнікамі ДАІ, калі Гомельскую вобласць наведваў Аляксандр Лукашэнка. Адпрацоўку дарог Гомельскай вобласці ў канцы чэрвеня таксама праводзіла спецпадраздзяленне УДАІ УУС "Маланка".

Падпалкоўнік Юрый Красюк быў прызначаны на пасаду начальніка Мазырскага РАУС 29 сакавіка 2013 года загадам Міністэрства ўнутраных спраў. Ураджэнец Мазырскага раёна. Пачынаў працоўную дзейнасць у Калінкавіцкім РАУС, скончыў Акадэмію МУС, дзевяць гадоў працаваў у крымінальным вышуку. З 2002 года займаў пасаду намесніка начальніка — начальніка міліцыі грамадскай бяспекі Калінкавіцкага РАУС.

АФІЦЫЙНА

Не прымаць!

Нацыянальны банк Беларусі дазволіў банкам не прымаць у грамадзян наяўную грыўню.

Такое права дадзена да 1 студзеня 2015 года ў сувязі з тым, што ва Украіне на фоне вельмі складанай палітычнай сітуацыі ўзніклі сур'ёзныя праблемы ў фінансавай сферы і прадказаць тэмпы зніжэння курсу грыўні немагчыма нават на сярэднетэрміновую перспектыву.

"*На гэтым фоне ў памежных раёнах Беларусі з'явілася вялікая прапанова грыўні. Грамадзяне скуплялі беларускія рублі, замежную валюту, тавары. Прапанова грыўні была значна вышэй попыту",* — адзначаюць крыніцы ў банкаўскіх колах. У выніку ў банкаў аказаваліся лішкі грыўні, якая хутка дэвальвуецца (з пачатку года яна абясцэнілася на 46%). Цяпер банкі будуць толькі прадаваць грыўні, бо паміж краінамі па-ранейшаму маецца сур'ёзны тавараабарот, узаемныя паездкі, у тым ліку на адпачынак.

НАДВОР'Е

Дажджы і спёка

Другая палова гэтага тыдня ў Беларусі будзе менш дажджлівай. Пра гэта паведаміў начальнік службы гідраметэаралагічных прагнозаў Рэспубліканскага гідраметэацэнтра **Дзмітрый Рабаў.**

Паводле яго слоў, у першай палове тыдня яшчэ будуць гаспадарыць атмасферныя франты з Заходняй Еўропы, пад уплывам якіх у аўторак ноччу месцамі, днём на большай частцы тэрыторыі краіны пройдуць кароткачасовыя дажджы, прагрымяць навальніцы. Месцамі днём прагназуюцца моцныя ліўні, град і шквалістае ўзмацненне ветру да 15—20 метраў у секунду. Днём паветра прагрэецца да 25—30 градусаў цяпла.

У сераду ноччу месцамі, днём на большай частцы тэрыторыі пройдуць кароткачасовыя дажджы, у асобных раёнах прагрымяць навальніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 12—17 градусаў, удзень — ад 24 да 29 градусаў са знакам плюс, па паўднёвым усходзе будзе 30—31 градус цяпла.

У наступныя дні надвор'е пройдзе пад знакам антыцыклонаў, адзначыў Дзмітрый Рабаў. Так, з чацвярга ўладарыць надвор'ем будзе антыцыклон з Еўропы, пад уплывам якога атмасферны ціск падрасце і дажджоў стане менш, кароткачасовыя дажджы і навальніцы чакаюцца толькі ў асобных раёнах. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 12—18 градусаў, у дзённыя гадзіны паветра прагрэецца да 24—29 градусаў цяпла.

У пятніцу таксама кароткачасовыя дажджы пройдуць у некаторых раёнах, прагрымяць навальніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 12—18 градусаў, днём чакаецца ад 23 да 29 градусаў цяпла.

У выхадныя надвор'е пачне фарміраваць антыцыклон, які ўтварыўся над Балтыйскім морам. Пад яго ўплывам у суботу і нядзелю месцамі, пераважна ў паўночна-ўсходніх раёнах, пройдуць кароткачасовыя дажджы, прагрымяць навальніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 13—19 градусаў, днём паветра прагрэецца да 21 градуса па паўночным усходзе, да 28 градусаў па паўднёвым захадзе краіны.

ПРОДОЛЖЕНИЕ ТЕМЫ

Честь мундира

Нет ничего тайного, что не стало бы явным. Вот и кулуарный ответ на мои публикации "Король голый!" и "Открытое письмо" ("Народная Воля", 18 февраля 2014 г. и 6 мая 2014 г.) появился, и мне, пусть и тайком, удалось ознакомиться с его содержанием. В конце текста стояла подпись одного известного белорусского ученого. Подделка? Не думаю. В редакцию газеты заключение "факты не соответствуют действительности" пока не поступило и, скорее всего, не поступит — оно подготовлено для отчетности. К сожалению, мне не известны причины, заставившие вполне достойного человека поставить свою подпись под отпиской для внутреннего потребления.

Я химик — не агроном и не почвовед. Мне достаточно знания фундаментальных основ своего предмета, многолетнего опыта экспериментальной работы, анализа заслуживающих доверия публикаций, логического мышления и здравого смысла, чтобы не допускать нелепых просчетов в своей работе. А законы природы едины, и с этой точки зрения колба на химическом столе, наполненная реагентами, не так уж сильно отличается от почвы. Не думаю, что мои бывшие начальники позволят себе такую роскошь, как усомниться в моих профессиональных качествах, иначе неизбежно возникнет вопрос об их собственном служебном соответствии.

К сожалению, у нас принято сначала "осваивать" деньги, а потом ломать голову, что делать с последствиями "пионерских" решений и как уводить от ответственности тех, кто заметно поднялся материально, но так и не дал разумных и честных ответов на поставленные вопросы. Не дал по вполне понятным причинам — не смог в силу своей квалификации или не собирался, так как заведомо знал, что "своим" у нас все прощается, а их грехи старательно замалчиваются. "Беседы" с такими учеными об их провалах и способах "зарабатывания" денег бессмысленны. Потому факты, изложенные в моих статьях должны проверяться не контрактниками из соседних НИИ, а специалистами иного профиля и, возможно, в другом месте. Именно эти люди должны изучить финансовые документы, сопоставив списки исполнителей и получателей денег, и предложить всем участникам процесса выложить на стол свои рабочие журналы, указав разделы работы, выполненные каждым персонально, а при необходимости добиться независимой экспертной оценки качества научных отчетов. Ссылки проверяющих на отсутствие нужных специалистов скорее следует рассматривать как соучастие. Неплохо было бы попутно ознакомиться с мнением заказчиков, оплативших изыски ученых.

Что касается конкретной проблемы утилизации соляной кислоты на строящемся химическом заводе, то она до сих пор не решена, как бы ни хвалили себя исполнители. Заказчик так и не получил грамотного химического решения, хотя здорово потратился на оплату этой части проекта. Но если знания "избранных" ограничены таблицей растворимости химических соединений, то становится понятным, почему они так настаивают на правильности своего выбора — другого они не видят. Предложенная мной идея "круглого стола" заказчика почему-то не устроила, и я догадываюсь, почему. В суд за "клевету" на меня никто так и не подал, хотя был отличный шанс проучить "эту умную".

Вернемся к наболевшей теме — глинисто-солевым шламам и вариантам их возможного использования. Начнем танцевать от печки.

Какая задача ставилась изначально: улучшить качество и агрохимическую эффективность стандартного калийного удобрения, напичкав его отходами производства, или впарить кому-нибудь свою уже порядком надоевшую головную боль, разумеется, за деньги? Скорее, второй вариант, потому что первый невозможен. Нелепо выдавать за почвенный мелиорант смесь из поваренной соли, песка, полевых шпатов и т.д. только потому, что отдельные компоненты шламов (карбонаты, например) используются для известкования почв.

Флагман сражается за мизерные доли извлечения полезной компоненты из добытой руды, попутно подсчитывая свою будущую прибыль, но возросшие расходы потребителей удобрения "с нагрузкой" и интересы покупателей продуктовых магазинов почему-то учесть забыл. Сложные условия добычи сырья и утилизация отходов обогатительных фабрик — забота производителя. Если его расходы становятся сопоставимыми с доходами, он уступает место более эффективному конкуренту — это закон рынка. А перекладывать производственные проблемы на плечи родных потребителей... Как говорится, без комментариев.

Сократите непроизводственные издержки; прекратите финансировать сомнительные проекты и требуйте возврата денег при ненадлежащем выполнении тех, что достойны внимания; займитесь независимой экспертизой поступающих предложений и неукоснительно следуйте правилам конкурсного отбора; снижайте стоимость научной части работ, убирая при этом дорогостоящую иерархическую лестницу, поскольку до настоящих разработчиков доходят жалкие крохи. Резервов экономии достаточно. Даже эти шаги станут глотком свежего воздуха и кто-то из ученых, возможно, повременит с заявлением об уходе или отъездом за бугор. Не исключено, что тогда и грамотная утилизация шламов перестанет быть непосильным финансовым бременем.

К сожалению, заинтересованные лица ввели в заблуждение автора вышеупомянутой отписки. Отсюда его уверенность в том, что никто не планировал подменять стандартное калийное удобрение голыми шламами.

Мне, конечно, не все известно, однако имеющейся информации вполне достаточно, чтобы делать верные выводы. В частности, в пункт назначения ж/д вагоном прибыли три марки продукта, содержащие соответственно 10%, 20% и 50% хлористого калия, и все они ушли на испытания. Есть товарные накладные, рабочие журналы и утвержденные протоколы агрохимических опытов. Первая марка (10%) — собственно шламы. Два других варианта — смесь шламов с кондиционным хлоридом калия в разных пропорциях. И за все заплачено: за выпуск указанных опытных партий, за их доставку и за проведение полевых испытаний. Если было очевидно, что варианты 10% и 20% заведомо провальные, зачем грузили людей пустой работой и тратили лишние деньги?

Несложные расчеты показывают, что наилучшим способом разгрузки шламохранилищ является как раз выпуск "удобрения" марки 10%, что означает обычную сушку шлама без его облагораживания. Вариант 20% позволяет только лишь значительно снизить скорость накопления отходов. И оба эти варианта губительны для природы.

Калийное удобрение, разбавленное до соотношения 1:1 (вариант 50%), не решает проблем производителя, хоть и позволяет в краткосрочной перспективе смягчить негативные последствия использования "инновационного" продукта, поскольку ежегодная минимальная "норма" внесения поваренной соли на гектар пахоты снижается с 320—350 кг до 35—40 килограммов. Правда, с учетом того, что заводы строятся не на один-два сезона, а площадь наших пахотных угодий составляет более 5 млн га, нельзя исключить, что через двадцать лет применения такого калийного удобрения нашим детям и внукам придется зарабатывать не на хлеб, а на обычную питьевую воду. Получим крымский вариант: скважина есть, а питьевой воды нет. И что думают по этому поводу белорусские гидрогеологи? Или за ненадобностью от них успешно избавляются, как и от "неправильных" химиков, угрожающих сытой безмятежности "своих" людей?

Стоимость "пионерского" удобрения — отдельная тема. Этот вопрос лучше задать экономистам. При этом рассчитывать на то, что за "инновацией" выстроится очередь, могут лишь люди, живущие в мире абсурда и иллюзий.

Хочу отметить, что у меня нет никаких возражений против строительства самого завода. С единственным условием: сухой шлам будет возвращаться в шахтные выработки, чтобы раз и навсегда решить проблему его утилизации и сохранить нашим потомкам окружающую среду пригодной для проживания. Думаю, однажды мы выберем именно этот вариант, поскольку иного пути нет.

Судя по всему, авторы "пионерской" идеи понимали, что широкомасштабное использование их новшества приведет к плачевным последствиям, а потому предлагали, в частности, использовать его там, где негатив какое-то время будет менее заметным: для подкормки трав, лесов или в качестве сорбента-мелиоранта на радиоактивно зараженных территориях.

Пустые надежды!

Основу радиоактивного загрязнения почв после чернобыльской катастрофы составляют цезий-137 и стронций-90. За время, прошедшее после атомной аварии, радиоактивный цезий надежно и практически полностью связался компонентами почвы. Главное не тревожить ее. И "помощники", даже самые лучшие, почве уже не нужны. Опоздали на 28 лет. Что касается стронция, то прочно связать его можно только путем химического осаждения. Глинисто-солевым шламам с учетом их химического состава делать здесь нечего, а в натриевых удобрениях, особенно поваренной соли, ни лес, ни травы особо не нуждаются. За редким исключением большинство растений довольствуется тем количеством натрия, которое им обеспечивают естественные условия произрастания. Литературные ссылки полувековой давности на полезность сырого сильвинита (исходная калийная руда) для всех подряд растений сегодня неуместны.

Вернемся к "мелочи" — теоретической части проекта.

Вся экспериментальная лабораторная работа (безотносительно ее качества) выполнена с использованием глинистого минерала каолинита. Его среднее содержание в шламах ничтожно. К тому же каолинит хоть и входит в состав почв, в силу своих физико-химических свойств мелиорантом не является. Лепить из него керамическую посуду можно, а вот сознательно вносить в почву едва ли стоит. Почему этого очевидного прокола никто так и "не заметил" или, заметив, смолчал? Хотелось бы также детально ознакомиться со схемами проведения агрохимических опытов. Возможно, их анализ позволит дать разумное объяснение неожиданному росту урожайности некоторых культур на фоне лошадиной дозы поваренной соли. Или у нас появился шанс прорваться, перевернув вверх ногами мировую аграрную науку?

Я сожалею, что доказывать очевидное и задавать неудобные вопросы приходится, используя независимую газету, поскольку обращаться в наши не рецензируемые научные издания бессмысленно: едва ли кто-то поставит свою разрешительную подпись под подобным материалом. А общемировая практика в виде открытого обсуждения научных проектов нам, к сожалению, чужда: такой подход станет прямой угрозой тем, кто хорошо устроился возле научного корыта.

Так сколько стоит честь мундира, особенно если он сидит на "нужном " теле? Пусть каждый сам ответит на этот вопрос.

Наталья ШУЛЬГА, кандидат химических наук, бывший старший научный сотрудник Национальной академии наук Беларуси.

ГРАШОВАЕ ПЫТАННЕ

Ці пабягуць беларусы ў банкі здымаць рублёвыя дэпазіты?

З 16 ліпеня стаўка рэфінансавання ў Беларусі зніжаецца да 20,5 працэнта гадавых. Ці ёсць для гэтага перадумовы? Як гэта адаб'ецца на працэнтных стаўках па дэпазітах насельніцтва? Ці пабяжыць народ здымаць свае рублёвыя ўклады? Аб гэтым распавядае фінансавы аналітык афіцыйнага партнёра кампаніі "Альпары" ў Мінску Вадзім ІОСУБ.

Рашэнне аб зніжэнні стаўкі рэфінансавання з 21,5% да 20,5% прынята праўленнем банка, паведаміла журналістам старшыня праўлення Нацыянальнага банка **Надзея ЕРМАКОВА.**

З пачатку года гэта ўжо трэцяе зніжэнне, папярэднія былі ў красавіку і маі. Тады стаўка таксама зніжалася на 1%.

— Чарговае зніжэнне стаўкі рэфінансавання было чаканым, бо ўжо некалькі месяцаў Нацыянальны банк дэкларуе палітыку паступовага зніжэння працэнтных ставак, — адзначае фінансавы аналітык. — І робіць гэта дастаткова акуратна. Зараз Нацбанк спасылаецца на тое, што ў чэрвені інфляцыя была невялікая для краіны — 1,2 працэнта за месяц, але замаруджванне інфляцыі на прыкладзе аднаго месяца — гэта не паказчык. Па адным месяцы проста немагчыма меркаваць аб тым, што інфляцыйныя працэсы замарудзіліся. Аднак стратэгічнае рашэнне зніжаць стаўку рэфінансавання прынята. Думаю, яна будзе зніжацца і надалей. Магчыма, такімі ж тэмпамі — на 1 працэнтны пункт за два месяцы.

— Ці прывядзе зніжэнне стаўкі рэфінансавання да далейшага зніжэння працэнтных ставак па дэпазітах насельніцтва?

— У нас і без гэтага рашэння апошнія паўгода назіраецца паступовае зніжэнне працэнтных ставак па дэпазітах. Розныя банкі робяць гэта рознымі тэмпамі, але тэндэнцыя ёсць. Значыцца, назіраецца адток з банкаў рублёў. І тыя банкі, якія з гэтым сутыкнуліся, наўрад ці будуць далей зніжаць стаўкі.

— Як насельніцтва адрэагуе на зніжэнне ставак па дэпазітах?

— Рэакцыя ўжо відавочная. У сакавіку-красавіку прыток рублёвых дэпазітаў быў нулявы, а ў маі людзі пачалі забіраць грошы. Можна спрагназаваць, што гэты працэс працягнецца, хоць пакуль і не прыводзіць да дэфіцыту рублёвай ліквіднасці. У мінулым годзе назіралася падобная сітуацыя, і тады банкі вымушаны былі рэзка павялічыць працэнтныя стаўкі па дэпазітах.

— Але рублёвыя ўклады пакуль па-ранейшаму больш прывабныя, чым валютныя?

— Пакуль што так.

Алесь СІВЫ.

ТЫМ ЧАСАМ

Вядучыя камерцыйныя банкі, у якіх знаходзіцца больш за 80% рублёвых зберажэнняў насельніцтва, прынялі рашэнне знізіць працэнтныя стаўкі па тэрміновых дэпазітах.

Паводле інфармацыі БелаПАН, банкіры чакаюць, што трэнд на зніжэнне ставак па ўкладах працягнецца да верасня.

Варта зазначыць, што рашэнні аб зніжэнні працэнтных ставак па рублёвых укладах банкі прынялі пасля паступлення ў склад золатавалютных рэзерваў брыдж-крэдыту "Банка ВТБ" (Расія) на 2 млрд долараў.

На фоне павелічэння рэзерваў, якія забяспечваюць стабільнасць курсу рубля, насельніцтва даволі спакойна ўспрымае рашэнні банкаў аб зніжэнні даходнасці па рублёвых укладах, канстатуюць банкіры.

"Пакуль стаўкі па тэрміновых укладах будуць заставацца вышэйшымі за 30% гадавых, насельніцтва будзе працягваць захоўваць зберажэнні ў рублях", — заявіў топ-менеджар аднаго з камерцыйных банкаў.

ПРАГНОЗЫ

Ермакова: курс долара ў канцы 2014 г. будзе 10.700—10.800 рублёў

Курс долара на канец 2014 года складзе 10.700—10.800. Пра гэта ў размове з карэспандэнтам "Еўрарадыё" заявіла старшыня Нацбанка Беларусі **Надзея Ермакова** падчас жывой лініі.

"У нашых разліках мы выкарыстоўваем курс 10.700—10.800 на канец 2014 года. Каб наш рубель не толькі ў намінальным вылічэнні, але і ў рэальным "адчуваў" сябе добра. Мы і надалей будзем праводзіць палітыку плаўнай дэвальвацыі", — паведаміла яна.

ЗАПРАШЭННЕ

...А дома цкуюць

Верніка-каталіка **Аляксея Шчадрова,** які стварыў прытулак для бяздомных у вёсцы Аляксандраўка Шчучынскага раёна, запрасілі на сустрэчу ў Ватыкан да Папы Рымскага. Нагадаем, што дома ў Беларусі за тое самае на Аляксея нават заводзілі крымінальную справу.

Пра што хоча распавесці Папе Рымскаму просты беларус?

"У мяне да Папы Рымскага тры пытанні, — кажа ён. — Я буду прасіць яго дапамагчы нам зарэгістраваць суполку братоў-місіянераў міласэрнасці, узніму перад ім пытанне аб кананізацыі Маці Тэрэзы з Калькуты і папрашу дапамогі, каб мы маглі ездзіць па ўсім свеце і адкрываць рэлігійныя суполкі накшталт нашай. Канечне, я распавяду пра тое, як на самай справе выглядае тут наша жыццё. Распавяду, што касцёл у нас бездапаможны, што біскуп не ў сілах дапамагчы тым, хто займаецца бяздомнымі, і мітрапаліт Кандрусевіч не ў сілах. Ну ніхто..."

Заснавальніку прытулку для бяздомных Аляксею Шчадрову — 29 гадоў. Родам ён з Віцебскай вобласці, скончыў медыцынскае вучылішча, мае дыплом фельчара, працаваў на "хуткай дапамозе". Потым у жыцці Аляксея быў складаны перыяд: за тое, што краў і прадаваў медыцынскія прэпараты, ён адбыў два гады за кратамі. У калоніі пакаяўся, стаў шчырым вернікам і на волі заняўся дабрачыннасцю — адкрыў у вёсцы Аляксандраўка Шчучынскага раёна прытулак для бяздомных і былых алкаголікаў. Замест таго каб дапамагчы добрай справе, беларускія ўлады распачалі сапраўднае паляванне на Аляксея і тых, хто яму дапамагае.

Надзея МАРКОЎСКАЯ.

ПОГЛЯД

Спыніцеся!

Драматычныя падзеі ва Украіне з канца 2013 года і да цяперашняга часу адбываюцца, можна з упэўненасцю сказаць, толькі па віне Пуціна, Януковіча, Азарава і другіх прарасійскіх чыноўнікаў, якія робяць усё для таго, каб утрымаць яе пад сваім уплывам. Яны на пачатку сарвалі падпісанне асацыяцыі з Еўрасаюзам, чым парушылі надзею нацыі на перамены. Разам з тым усплыло пытанне аб карупцыі. Народ выйшаў на Майдан з надзеяй адстаяць свае правы. Людзі ўпэўнены, што толькі побач і разам з ЕС праз невялікі час Украіна будзе дэмакратычнай, высокаразвітай, перадавой краінай. А з шавіністычнай Расіяй — гэта шлях у нікуды, ніякай будучыні і развіцця, а толькі застой і небяспека незалежнасці.

Такую сітуацыю мы бачылі і ў Беларусі. Пасля развалу савецкай імперыі ў нас эканамічныя пазіцыі былі лепшыя, чым нават у Польшчы. Але паглядзіце, дзе з дапамогай ЕС Польшча, а дзе мы, беларусы. Пайшоўшы *"па асобным шляху"* за Расіяй, мы падселі на газавую і нафтавую іглу, ператварыліся ў *"халяўшчыкаў"*, праядаючы расійскія крэдыты і падачкі, залезлі ў даўгавую яму і *"добра жывём"*, як некаторыя кажуць, не думаючы аб будучыні нашых дзяцей і нашай Радзімы.

Выдзяляючы крэдыты, Расія наўмысна рабіла і робіць вельмі дрэнную паслугу Беларусі, перашкаджаючы раскансерваванню палітычнага, эканамічнага, духоўнага застою. Тое самае Расія хацела і хоча зрабіць з Украінай, нават шляхам вайны, крыві. Беларусь ужо ператворана ў іхні плацдарм. Украіна ж не пажадала лезці ў гэтую пятлю. Такі паварот Украіны да Еўропы быў вельмі непажаданым для Расіі. Яна ўжо бачыла Украіну ў Мытным саюзе, таму з боку Расіі было ўключана ўсё: бессаромная агрэсія, сепаратызм, неймаверная хлусня, хамства, бескультур'е, якое лілося і льецца з экранаў БТ, дапускаюцца нават збэшчванне і зневажанне ўкраінскага народа.

Калі ў Пуціна так нечакана з'явілася любоў да рускіх Крыма, дык зрабіце ім умовы, каб яны вярнуліся жыць у Расію. Але не патрэбна гэта Пуціну, яму патрэбны Крым, а то і ўся Украіна. Вельмі здзіўляе нечалавечае жаданне Расіі любымі сродкамі, нават неймавернай хлуснёй, агрэсіяй, гвалтам, развязваннем вайны не дапусціць нацыянальнага адраджэння Украіны, Беларусі і другіх краін СНД, а толькі падмяць, падпарадкаваць, адхапіць хоць кавалак другой дзяржавы. Калі намаганнямі ўсяго свету не астудзіць Пуціна, не спыніць агрэсіўны шавінізм, Расія пойдзе далей на другія краіны. Яна ўжо зрабіла гэта з Грузіяй, Малдовай, Чачнёй... Не адчуўшы адпору з боку ўсяго свету, Расія дойдзе і да Еўропы. Успамінаюцца размовы, якія я чула ў дзяцінстве ад старых людзей, выказванні Кацярыны II, Мураўёва-вешальніка, ката беларускага народа Суворава, цара Мікалая. Гэтыя людзі мэтанакіравана дабіваліся, каб мы забыліся, хто такія, і дамагаліся гэтага шляхам пагалоўнай русіфікацыі, праваслаўным гвалтам, прызначэннем на ўсе пасады толькі рускіх чыноўнікаў. Нешта падобнае бывае і цяпер. Расія енчыць, што рускім не вельмі камфортна жыць у Літве, Латвіі, Эстоніі, Украіне і іншых краінах, але ў саму Расію яны не едуць, бо ведаюць, што там будзе горш.

У Беларусі рускія не енчаць, адчуваючы сябе гаспадарамі. Захацелі — і, не лічачыся з жыхарамі Мінска, знеслі аўтавакзал "Маскоўскі", захацелі — і пасадзілі ваенныя самалёты. Хто сёння можа купляць новыя кватэры ды дамы? Яны! Аналізуючы, як развіваліся падзеі ў Крыме, разумееш, што Расіяй створаны ўсе ўмовы і магчымасці за адзін дзень анэксіраваць нашу Радзіму і ўключыць яе ў склад Расіі. Як наша ўлада (і ў першую чаргу А.Лукашэнка) не разумеюць (а я думаю, што ён ужо добра разумее), што нарабілі, куды ўцягнулі нас з гэтымі саюзамі ды Саюзнай дзяржавай. Бо цяпер, акрамя эканамічнай, палітычнай залежнасці і адсталасці, мы маем пагрозу страты суверэнітэту і незалежнасці.

Але вернемся да ўкраінскіх падзей.

Мы, большасць адукаваных беларусаў, вельмі паважаем і сардэчна падтрымліваем Украіну і яе народ за іх вытрымку, культуру, за адсутнасць агрэсіі. Назіраючы за дзеяннямі рускай большасці, што галасуе за вайну, за новыя ахвяры, новыя пахавальныя, новых сірот, я хачу сказаць толькі адно: "Спыніцеся!".

P.S. Мне 76 гадоў, пісаць ужо цяжка, бо рукі дрэнна слухаюцца. Гэта, напэўна, маё апошняе пісьмо. Таму, калі можна, хоць карацей, але змясціце мае думкі на старонках нашай "Народнай Волі".

З павагай да калектыву газеты "Народная Воля" —

Ніна Аляксандраўна КРАСУЦКАЯ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Апостал Пятро «прасветліць» нутро...

Скульптар і грамадскі актывіст Генік Лойка судзіцца з КДБ і "Белінвестбанкам", адстойваючы свае права на карыстанне беларускай мовай. Аднак разгляд скаргі адкладваецца на няпэўны тэрмін, таму што суддзі... будуць шукаць беларускамоўнага перакладчыка.

Жыццё складалася з пакут
І на грахі спакусаў...
Нарэшце Бог
На Страшны суд
Паклікаў Беларуса.
За справы добрыя, грахі
(Ці мала іх, ці многа)
Яны, "нябесныя вярхі",
Спытаюць вельмі строга.
Прысуд свой вынесуць яны —
Спагадны ці суровы.
А Беларус — ён не дурны,
Ён да Суда гатовы.
І пералік сваіх заслуг
Накрэмзаў на паперы,
Каб на Судзе нячысты дух,
Нахабны, злы без меры,
Як кажуць, не заплёў язык
І не навёў сурокі.
Тады, магчыма, "пык" ды "мык"
Пачуе Суд высокі.
Той спіс добрапрыстойных спраў
Вялікім быў даволі:
Не забіваў,
Тым больш не краў,
Не рабаваў ніколі.
Калі з вайной ішоў сусед
І толькі крок — да згубы,
Адказваў Беларус як след —
Даваў суседу ў зубы.
А як сусед на перакус
Не меў скарынкі хлеба,
Дык з ім дзяліўся Беларус,
Лічыў, што так і трэба.
Прыстойных нарадзіў дзяцей,
Не ленаваўся ў працы,
А перад смерцю найчасцей
"За гуж" прыйшлося брацца.
Грахі ўпісаў таксама. Хоць,
Каб лепшым паказацца,
Пра іх згадаў ён мімаходзь —
Адным "сляпым" абзацам:
З чужою жонкаю блудзіў,
Хадзіў парой "налева".
Ды толькі гэтае не ўздзіў,
Бо спакушала й Ева...
Упэўнены, што ён не хлус,
Што перад Богам чысты,
Ступіў у залу Беларус —
Узнёслы і ўрачысты.
Шчаслівая душа-нутро,
Настрой зусім вясёлы!
У зале той сядзеў Пятро,
А па баках — анёлы.
І Беларусу (так лічыў)
Не трэба адваката.
Суддзю паляпаў па плячы,
Як сват падпіты свата.
— Кіруй мяне адразу ў рай! —
Сказаў Пятру і свіце. —
Заслуг я маю — цераз край.
Во мой даклад, зірніце!
Я толькі й марыў: як памру,
Аддам за рай кватэру! —
І сунуў Беларус Пятру
Як доказ спіс-паперу.
Апостал, глянуўшы на спіс,
Не зразумеў нічога,
Таму адразу тварам скіс:
— Ты з чым прыйшоў да Бога?
Даведка — вось яе вазьму —
Ляжыць напагатове:
Ты — Беларус. Але чаму
Даклад на рускай мове?
Даў мовы асабіста Бог
Для ўсіх народаў-нацый,
Каб кожны з вас, зямлянаў, мог
Паміж сабою знацца,
Каб на гаворцы той прынёс
Для Бога справаздачу
Пра свой наканаваны лёс.
Ты ж пустадомак, бачу,
Бо збэсціў Божы запавет
І плюнуў ты на Бога.
Таму не ў рай табе білет,
А ў пекла-ад дарога.
Адчайна ўскрыкнуў Беларус:
— Дык дзе ж твая спагада?
Зрабіла ў клёпках ператрус,
"Зрусець" памкнула ўлада.
Не чуў я "мовы" з першых дзён
І пачуваўся хвацка,
Бо гаварыў па-руску Ён —
І Бог, і Цар, і Бацька...
Аднак Пятро яго абсек:
— За ўчынак-грэх нячысты
Павінны кожны чалавек
Адказваць асабіста.
А ўсіх, хто каламуціў вас,
Тлуміў галовы людзям,
Мы пасля смерці —
Прыйдзе час! —
Напоўніцу асудзім.
Я сам іх потым адвяду
У катавальню тую,
Дзе Люцыфер скавараду
Ужо цяпер рыхтуе...

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ

«Вы мая мама...»

...І каштаны, што садзілі,
Ўжо даўно павырасталі,
І сцяжынкі, дзе хадзілі,
Ўжо травой пазарасталі.
Колькі тут было пражыта!
Боль, і радасць, і трывога...
І нічога не забыта,
Хоць гадоў мінула многа.

Гэтыя радкі Лідзія Іванаўна Нічыпар прысвяціла Дзятлаўскай школе-інтэрнату, дзе, можна сказаць, прайшло ўсё яе жыццё. У працоўнай кніжцы толькі адзін запіс: "Прынята на работу". Адсюль і на пенсію пайшла. Амаль паўвека прысвяціла навучанню і выхаванню чужых дзетак, якія сталі ёй роднымі. Была выхавальніцай, потым намеснікам дырэктара па выхаваўчай рабоце. Зноў выхавальніцай. Не проста адбывала тут належны час, а жыла жыццём сваіх хлопчыкаў і дзяўчынак, як гэта ні банальна гучыць, аддавала ім цяпло сэрца. І пакутавала, і радавалася разам з імі. Як, напрыклад, з Валяй Краеўскай. Дзяўчынка вучылася ў школе-інтэрнаце 10 гадоў і ўвесь час лічылася, што ў яе нікога няма. Але Лідзія Іванаўна з дапамогай сваіх родных знайшла і яе маму, і бабулю з дзядулем. Бабуля з дзядулем жылі ў Шчучынскім раёне і з радасцю прынялі ўнучку. Мама ж пасялілася ажно ў Падмаскоўі, і Валя паехала на сустрэчу з ёй. Колькі было радасных надзей, тым больш што там гадаваліся і дзве яе сястрычкі! Аднак мама не прыняла дзяўчынку ў сваё сэрца. Вярнулася Валя сумная і расчараваная. Абняўшы Лідзію Іванаўну, прашаптала:

— Вы мая мама...

Колькі такіх прыкладаў было за 44 гады — не злічыць.

Гэтая цудоўная жанчына не толькі таленавіты педагог. Яна піша шчырыя вершы, іграе на многіх музычных інструментах, хораша спявае, малюе. Нездарма ўсе 44 гады вяла ў школе-інтэрнаце гуртор выяўленчага мастацтва і адкрывала для дзяцей яго чароўны свет. Для многіх гэта стала справай усяго жыцця. Так, Васіль Бортнік скончыў Маскоўскі мастацкі інстытут імя Сурыкава, ладзіць персанальныя выставы. Мастакамі сталі Аляксандр Верабей і Алена Кісляк.

Лідзія Іванаўна цікавіцца жыццём усіх сваіх выхаванцаў і шмат ведае пра іх. Вельмі ганарыцца, што ёсць сярод іх людзі розных прафесій.

— І нават адзін паэт! — кажа з гонарам. — Гэта Уладзімір Ягоўдзік. Добрыя вершы піша!

Шмат гадоў таму яна выйшла замуж за свайго калегу Уладзіміра Нічыпара.

— Мы абое вучыліся ў Гродзенскім педінстытуце, — успамінае Лідзія Іванаўна, — а сустрэліся праз 10 гадоў пасля яго заканчэння. І пажаніліся.

Нічыпары выгадавалі дваіх слаўных дзяцей. І дачка Вольга, і сын Дзіма скончылі школу з залатымі медалямі і ўніверсітэты з чырвонымі дыпломамі. Цяпер Дзіма жыве і працуе ў Мінску. Ажаніўся, мае дачушку. Вольга — у Італіі. Жыве ў Рыме, працуе перакладчыцай у турыстычным агенцтве. Таксама мае сваю сям'ю. Кожны год прыязджае дадому, і, калі ад'язджае назад, маміна сэрца напаўняецца тугой. З-пад пяра выходзяць вершаваныя радкі:

Я знаю, цябе не трымаю,
Як птушачка з клеткі,
Ты пырхнеш на волю.
Ды толькі наказ да цябе, дзетка, маю:
Каб ты Беларусь не забыла ніколі!

Лідзія Іванаўна даўно піша вершы, але за бясконцымі працоўнымі і хатнімі клопатамі, амаль нікому іх не паказвала. Толькі дзецям сваім чытала, як падраслі, ды мужу. Ну, іншы раз і выхаванцам. А як пайшла на пенсію, стала хадзіць на пасяджэнні літаратурнага аб'яднання "Пралескі", не раз друкавалася ў рэгіянальнай "Газеце Слонімскай".

Запаветнае месца для Лідзіі Іванаўны Нічыпар — вёска Прудцы, што ў Шчучынскім раёне. Паўміралі бацькі, разляцеліся па свеце браты і сёстры. Родная хата стаіць у адзіноце. А памяць сэрца жыве, баліць і кліча да роднага парога. І нараджаецца пажаданне-просьба да ўсіх, хто зараз далёка ад родных гоняў:

Беражыце памяць аб маленькіх вёсках,
Аб драўляных хатах, дзе прыйшлі на свет.
Аб блакітных ў полі ільняных палосках.
Беражыце продкаў нашых запавет!
Беражыце памяць аб барах смалістых,
Аб крынічках тых, што рвуцца з-пад змялі,
Што давалі сілу і парыў агністы,
Каб жыцця віхуры мы перамаглі.
Не забудзьце казкі, песні і паданні,
Што з дзяцінства чулі ў вёсачцы сваёй,
Не парвіце вечна кроўнае яднанне
З вашаю радзімаю малой!

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

Сустрэча з выпускнікамі школы-інтэрната амаль праз сорак гадоў (Лідзія Іванаўна Нічыпар у першым радзе другая злева).

ПРАПАНОВА!

...І скажа народ сваё слова

Вобразна кажучы, апазіцыйныя партыі спяць у шапку. Да чарговых прэзідэнцкіх выбараў засталося зусім мала часу, а для таго, каб яны прайшлі дэмакратычна, без фальсіфікацый, ніхто нічога не робіць.

У мяне ёсць прапанова. І зыходзіць яна з выказванняў самога Аляксандра Лукашэнкі. Помніце яго словы, што ён гатовы пайсці ў адстаўку, калі народ папросіць? Дык чаму не папрасіць?

Як гэта зрабіць? Згодна з артыкулам 74 Канстытуцыі, грамадзяне маюць права на збор 450 тысяч подпісаў, каб ініцыяваць правядзенне рэферэндуму. На рэферэндум павінны быць вынесены два пытанні: "Ці згодны беларускі народ, каб А.Лукашэнка добраахвотна пакінуў сваю пасаду?" і "Ці згодны беларускі народ на будаўніцтва атамнай станцыі ў краіне?". За некалькі месяцаў апазіцыя можа назбіраць не 450 тысяч подпісаў, а два-тры мільёны, каб Лукашэнка да прызначэння даты правядзення рэферэндуму ўжо ведаў волю народа. Калі А.Лукашэнка разам са сваім парламентам не прызначыць рэферэндум, дык будзем лічыць, што ён баіцца волі народа і наўмысна парушае Канстытуцыю. Вось тады будуць усе падставы аб'явіць байкот Лукашэнку з выхадам людзей на Плошчу.

Калі дата правядзення рэферэндуму будзе аб'яўлена, тады ў законным парадку паўстане пытанне аб змене складу выбарчых камісій і адстаўцы Л.Ярмошынай. Пакідаць выбарчыя камісіі ў старым складзе нельга. Неабходна, каб у іх увайшлі прадстаўнікі ўсіх палітычных партый.

І яшчэ прапаную звярнуцца ў Канстытуцыйны суд наконт разгляду на адпаведнасць Канстытуцыі закона аб забароне байкоту выбараў. Тут, як мне здаецца, парушаны артыкул 65 Канстытуцыі і правы грамадзян.

Вось да здзяйснення такога сцэнарыя, лічу, павінны тэрмінова прыступіць усе апазіцыйныя палітычныя партыі. Калі яны яшчэ чагосьці вартыя.

Алесь ЗАРАНОК.

г.Калінкавічы.

АКЦЕНТЫ

Печаль Виктора Дашука

Публикации Виктора Дашука подобны молниям и откликаются громом в общественном мнении. Они не оставляют равнодушными читателей. Трехполосное эссе "Последний репортаж из клетки для кроликов" (№41, 30 мая 2014 г.) также стало событием в насыщенной информацией "Народной Воле".

В своем эссе Виктор Дашук высветил главные проблемы нашей жизни, выплеснул боль души гражданина и патриота, всколыхнул сознание читателей газеты.

О братцах-кроликах и сталкере-баране

В июне 1995 года Виктор Дашук в своей статье *"Я не хачу, каб лёс беларусаў быў падобны на лёс вымершага народа майя"* призывал граждан Беларуси воспользоваться шансом и стать самостоятельным народом. Не получилось. Страна не смогла стать независимой в отношениях с Россией и стала жить "в долг", отдав территорию под военные базы и приняв "на вооружение" русский язык, культуру и церковь.

По словам В.Дашука, народ почти 20 лет равнодушно наблюдал ползучий аншлюс с Россией и также равнодушно взирал на белорусских оппозиционеров, пытавшихся взывать к его самосознанию. По мнению автора, среди белорусов нет людей, готовых умирать за свободу.

Вот такая печаль у Виктора Дашука, который все это время находился в положении "врага народа" и подвергался всяческой дискриминации. Мне это близко и понятно, так как сам нахожусь в подобном положении.

Но что поделаешь?! Как признает В.Дашук, *"надо правде смотреть в глаза"*. Такова натура ("толерантность") белорусов, вынужденных приспосабливаться к нравам более сильных и воинственных соседних народов.

А тут еще опостылевшая всем власть, *"циничная и наглая в своих фальсификациях на выборах"*. Она, как тот баран-сталкер, ведет стадо овец на заклание, оставаясь целой и невредимой от выборов к выборам. Генофонд нации с годами ослабевает, а власть все укрепляется.

Последний репортаж ("крик") из клетки для кроликов услышан, но "кролики" спокойны и равнодушны к происходящему. А что они могут сделать, если они всего лишь кролики, да еще в клетке?

О «братстве» кролика и удава

Еще одна беда братцев-кроликов состоит в том, что рядом с их клеткой расположился удав, который гипнотизирует их своим взглядом и дыханием.

Да, надо смотреть правде в глаза! После третьего раздела Речи Посполитой в 1796 году Екатерина II издала указ, в котором повелела "Великое Княжество Литовское впредь именовать Белой Русью, а народ ее — белорусами". И, как следует из документа, миссия по закабалению Белой Руси была возложена "на русского чиновника, русского учителя, русского попа".

Следует признать, что эту миссию царская Россия, а затем — советская Россия (под флагом СССР) в значительной степени выполнила. Сейчас наступили другие времена, хотя политика "братства" продолжается. Теперь — под флагом Евразийского экономического союза.

В статье говорится об опасности "братства" кролика и удава.

О цинизме власти

Виктор Дашук очень критичен по отношению к власти как в Беларуси, так и в России. Эта власть беспощадна ко всем своим противникам, явным и скрытым. Море людской крови за время "общения" двух соседних стран, за время "отечественной" войны и сейчас, в период "разборок" с Украиной.

Самое страшное, по мнению В.Дашука, когда правитель считает себя великим и бессмертным. Тогда он может шагать "по лужам крови".

Зачем и кому нужна такая власть? Этот вопрос остается без ответа.

О дороге к храму

В.Дашук пишет о несправедливости, которая захлестнула нашу жизнь. И основным ее субъектом и катализатором он называет власть во всех ее проявлениях. Он упоминает об институте "стукачества", который широко используется спецслужбами, о "боевиках" спецназа, готовых выполнить любой приказ, о двурушничестве некоторых служителей церкви, которые служат и Богу, и Мамоне.

В.Дашук призывает в последний раз белорусское общество к очищению, к покаянию, к вере. Он просит Небеса вернуть белорусскому народу свободу, национальные ценности, справедливую власть. Только тогда для нас откроется дорога к Храму.

От себя добавлю: "кроликов" надо выпустить из клетки, тогда они станут свободными зайцами, и их "удав" не догонит. Да и сталкер-баран им будет ни к чему. Вприпрыжку они убегут в Европу, оставив "удава" горевать на своей "делянке".

Михаил ПАСТУХОВ, гражданин, который не желает быть "кроликом".

МНЕНИЕ

«Постгорбачевская травма»

Упорное нежелание проводить хоть какие-то реформы, даже чисто экономические, твердокаменная приверженность политике "стабильность любой ценой" очень характерны для некоторых постсоветских государств. В том числе и для нашей страны. И дело, как мне кажется, не только в желании правителей сохранить власть, хотя и этот фактор присутствует. Ведь зачастую именно политика "стабильность превыше всего" и ставит саму власть под угрозу. Бывает, и сама власть уже начинает понимать, что пресловутая "стабильность" приводит к снижению конкурентоспособности экономики, ведет страну по пути деградации и упадка, но реформ все равно не проводит. Более того, блокирует любые реформы или хотя бы тормозит, если не может полностью заблокировать. Так что, когда отсутствие реформ начинает угрожать уже и устойчивости самой власти, трудно говорить, что перемены блокируются только ради удержания власти. Мне кажется, тут играет роль и негативный опыт недавней истории. Так создается устойчивое впечатление, что горбачевский опыт "перестройки", закончившейся развалом СССР, вызвал психологическую травму у некоторых руководителей постсоветских государств, что теперь выражается в неприятии ими любых "перестроек" и реформ. А поскольку власти знают, что многое в их системах и "уникальных моделях" подгнило, то боятся трогать, чтобы все не рухнуло, как СССР.

Между тем перестройка советской системе действительно была крайне необходима. Советский Союз, который к концу 60-х годов прошлого века если не по уровню жизни, то по уровню технологий практически догнал США (а в некоторых отраслях и опередил), с наступлением "эпохи застоя" стал сдавать позиции. А к середине 80-х годов прошлого века нарастающее отставание СССР от США стало уже очевидным для всех. Как и необходимость каких-то перемен для придания советской системе динамики. Андропов попытался начать реформы, но не успел, быстро ушел из жизни. Горбачев лишь дал старт тому, что уже давно назрело. Беда Горбачева в том, что он смог начать преобразования, но не смог их возглавить. В результате перемены вышли из-под контроля, и ситуация стала неконтролируемой. Вот именно этого многие из сегодняшних правителей боятся и, видимо, поэтому так озабочены сохранением "стабильности", пусть это даже и стабильная деградация. Лишь бы не обвал гнилого строения из-за попытки ремонта.

Но катастрофой "перестройки" заканчивались не всегда и не везде. Довольно часто результат масштабных реформ был весьма позитивным. В послевоенных Германии и Японии, позднее в Сингапуре, Южной Корее и Китае власти не только начали реформы, но и смогли возглавить преобразования. И результат был гораздо позитивнее горбачевского. Так что гибельны не реформы как таковые, а неумение их проводить и ими руководить. К тому же отсутствие перемен на самом деле совсем не гарантирует долговременную стабильность, иногда блокирование реформ не менее гибельно, чем их неумелое проведение.

Вот Николае Чаушеску, Саддам Хусейн, Хосни Мубарак, Муаммар Каддафи, Виктор Янукович и многие другие никаких реформ не проводили, во всяком случае в последние годы своего правления (Янукович вообще не проводил, был сильно занят переделом собственности), свято блюли принцип "стабильность любой ценой", но вот как-то не соблюли. Назревшие и перезревшие перемены все равно произошли, несмотря на подавление любого инакомыслия и выкорчевывание любых ростков перемен. Произошли, хотя власть их и не инициировала и не возглавляла, да в общем-то никто поначалу не возглавлял. И кончилось это весьма трагично не только для самой власти. Хаотичные, неконтролируемые перемены — это и для народа совсем не мед, и для реальных инициаторов "реформ-революций" не подарок. Так что если уж перемены назрели, то лучше их проводить планово и под контролем.

На фоне продолжающегося снижения эффективности нашей экономики, падения ее конкурентности и появления новых внешнеполитических угроз у нашей власти остается, может быть, последний шанс сохраниться и сохранить реальную стабильность в стране — это инициировать и возглавить реформы.

Если же власть продолжит работать в режиме торможения любых реформ, то долго ей уже не продержаться. Ресурсов для сохранения "стабильности" у нее уже почти не осталось. Значит, страна скоро окончательно потеряет конкурентоспособность во всех смыслах и нас или "раздавят", или "проглотят". Нынешний мир довольно жесток, и со слабыми в нем не церемонятся.

Юрий ПШЕННИК.

Минск.

КОРОТКО

Барак Обама и Дэвид Кэмерон предупреждают Россию

Президент США **Барак Обама** и премьер-министр Великобритании **Дэвид Кэмерон** в ходе телефонного разговора сошлись во мнении, что Россия должна незамедлительно принять меры, призванные содействовать деэскалации напряженности в Украине.

Лидеры двух стран *"выразили обеспокоенность по поводу нарастающей напряженности и продолжающегося насилия в восточной части Украины"*. При этом они *"согласились с тем, что России необходимо сделать немедленные шаги в целях деэскалации ситуации"*, как передает ИТАР-ТАСС со ссылкой на пресс-службу Белого дома.

"Эти шаги уже были ясно доведены до сведения России. Они включают необходимость обеспечить двустороннее прекращение огня, которое бы соблюдалось поддерживаемыми Россией сепаратистами, создание эффективного механизма ОБСЕ по мониторингу границы, подготовку "дорожной карты" переговоров в рамках контактной группы и освобождение всех заложников", — заявляет Белый дом. Отмечается, что *"пока ни США, ни Великобритания не видят прогресса в выполнении этих условий"*.

В связи с этим Обама и Кэмерон *"согласились с тем, что Европе и США следует принять дальнейшие скоординированные меры"* по ужесточению санкций против России, если она *"не сделает незамедлительные шаги в направлении деэскалации"*.

Глава Палестинской автономии Махмуд Аббас призвал ООН взять палестинцев под международную защиту

В заявлении Аббаса говорится, что в секторе Газа, где в результате израильских бомбардировок погибли не менее 160 человек, ситуация становится невыносимой. Махмуд Аббас просит генерального секретаря ООН Пан Ги Муна *"официально обеспечить палестинское государство системой международной защиты ООН и сформировать специальный комитет для немедленного принятия мер"*.

Глава Палестинской автономии также призвал создать комиссию для расследования израильских авиаударов по сектору Газа.

В Афганистане пересчитают голоса

Госсекретарь США **Джон Керри** заявил, что в результате прошедших в Кабуле переговоров с кандидатами в президенты Афганистана **Ашрафом Гани** и **Абдуллой Абдуллой** достигнута договоренность о пересчете голосов. По его словам, под руководством международных наблюдателей будут перепроверены все восемь миллионов бюллетеней.

Керри отметил, что оба кандидата согласились признать результаты пересчета голосов и заявили о немедленном формировании правительства национального единства в случае своей победы.

Джон Керри прибыл в Кабул для содействия политическому урегулированию спора между политиками, претендующими на высший пост в Афганистане. По предварительным результатам выборов, состоявшихся 14 июня, Ашраф Гани набрал больше голосов, чем Абдулла Абдулла, считающий объявленные итоги выборов несправедливыми и назвавший их "антинародным" переворотом.

Зачем Путину аргентинская гармонь?

Президент России **Владимир Путин** в ходе латиноамериканского турне встретился с президентом Аргентины **Кристиной Фернандес де Киршнер.** Они договорились вместе развивать мирный атом. Это соглашение позволит России участвовать в строительстве аргентинских атомных электростанций. Оно проводится здесь на конкурсной основе, и "Росатом" участвует в тендере на сооружение третьего энергоблока АЭС "Атуча".

В конце визита Кристина Фернандес подарила Владимиру Путину музыкальный инструмент бандонеон, аналог аккордеона или гармони, на котором играют музыку для танго. Он в свою очередь преподнес ей серебряный ларец ручной работы.

ФОТООКНО

Модные слабости сильных мира сего в фотогалерее «Ленты.ру»

По-настоящему стильный политик — редкость, достойная занесения в Красную книгу. Пожалуй, не будет преувеличением сказать, что после **Джона Кеннеди** никто так толком и не украсил собой политический фэшн-небосклон. Но это не значит, что все эти люди нам так ничем и не запомнились, кроме речей, постановлений и резолюций.

У многих президентов, премьеров и губернаторов есть модные слабости, которые напоминают электорату: перед ним не "человек в футляре".

Так, **Буш-старший** неоднократно появлялся на публике в ярких и необычных носках, с разнообразными узорами: он собрал целую коллекцию из примерно 500 пар! Экс-глава Америки так любит красивые носки, что решил учредить конкурс самых красивых носков и стать на нем судьей.

Сильвио Берлускони питает привязанность к сшитым на заказ деловым костюмам. Он отдает предпочтение проверенной итальянской классике — Brion.

Барак Обама успел запомниться сведущей в моде части своих избирателей приверженностью к ослепительно-белым рубашкам. Иногда Обама не носит галстук, но рубашка, словно вышедшая из рекламы стирального порошка, — это его мастхэв номер один.

Джордж Буш-старший не раз появлялся на публике в ярких и необычных носках

Сильвио Бурлускони в сенате, 15 мая 2008 года.

Барак Обама после тренировки в Колорадо-Спрингс, 9 августа 2012 года

ВЗГЛЯД С ЗАПАДА

Сближение

в интересах Москвы и Киева

В последние недели восточноукраинские сепаратисты начали резко критиковать российского президента Владимира Путина.

Их мольбы о военном вмешательстве России были проигнорированы. Более того, когда они просили о помощи, Путин обратился к своему парламенту и попросил отменить свой мандат на использование военной силы в Украине.

Это скромное изменение в политике Москвы нашло свое подтверждение в берлинском соглашении от 2 июля, в котором звучит призыв к прекращению огня и к началу новых переговоров, направленных на урегулирование конфликта. Ключевым элементом нового соглашения стало усиление контроля на российско-украинской границе в связи с закрытием пограничных пропускных пунктов и артиллерийскими обстрелами российской территории с украинской стороны границы.

Киев и страны Запада стремятся перекрыть границу, чтобы отрезать пути снабжения сепаратистов. Если этот план будет реализован, он станет важным жестом со стороны Москвы на фоне усиливающейся кампании Киева, который называет свои действия антитеррористической операцией.

Стоит также отметить, что из лексикона российских государственных СМИ исчезло слово "хунта" применительно к правительству Украины. Кроме того, Украина и Россия провели новые переговоры о поставках газа и о планах на будущее для Крыма. Если оглянуться назад, то наращивание российской группировки вдоль границы в последние недели кажется попыткой спасения собственного престижа или даже действиями по воспрепятствованию возможных перемещений боевиков с востока Украины.

Такие перемены в политике Путина имеют смысл по ряду причин, но они могут оказаться для него весьма затруднительными во внутриполитическом плане, хотя многие россияне предпочитают экономическую поддержку и военную помощь восточной Украине, но не прямое вторжение.

Во-первых, в отличие от Крыма, на юге и востоке Украины слабо поддерживается идея создания квазигосударства под названием "Новороссия". Украинцы объединились в своем противостоянии России. Правительство приняло ряд мер по восстановлению Вооруженных сил и успешно организовало и провело заслуживающие доверия президентские выборы, несмотря на хаос на востоке.

Трагические события в Одессе, где в пожаре и в ходе уличных столкновений погибли десятки человек, стали поворотным моментом. Вместо того чтобы усилить пророссийские настроения, эти события еще больше сплотили украинцев в противостоянии продолжающимся российским усилиям по дестабилизации ключевых областей.

Во-вторых, Россия не сумела быстро выполнить свое обещание улучшить жизнь в Крыму, и это отразилось на поддержке Москвы в южных и восточных областях Украины. С марта существенно снизилось число россиян, выступающих за то, чтобы защитить русских в соседних странах или присоединить к России те территории, где они проживают.

В-третьих, Москва не сумела найти в Украине авторитетных политических лидеров, которые взяли бы на себя осуществление проекта под кодовым названием "Новороссия". Россия сделала ставку на непопулярного главу Администрации бывшего президента Леонида Кучмы как на доверенное лицо Путина, а это говорит об ослаблении политических позиций России в Украине. Стремление Путина внедрить Медведчука, с которым у него тесные личные связи, в украинскую политику скорее всего будет и дальше ослаблять российские позиции. У Медведчука просто нет шансов на избрание, а московскую идею федерализации поддерживают всего 13 процентов украинцев.

В-четвертых, продолжение военного конфликта на востоке Украины усиливает угрозу стабильности самой России, поскольку боевые действия могут перейти через ее границу.

В-пятых, Москва не хочет подвергать себя дальнейшему экономическому, репутационному и прочим видам ущерба от международных санкций в обстановке ухудшающихся экономических показателей в стране. Кремль, конечно же, понимает, что Европа не желает вводить новые санкции, и стремится воспользоваться появившейся благоприятной возможностью для того, чтобы избежать их.

Поскольку о деталях процесса принятия решений в Кремле известно мало, можно лишь строить догадки о связях между российской политикой и событиями в Украине. Аннексия Крыма стала победой для силовиков, и они возглавили процесс формирования российской внешней политики. Но похоже, что сейчас "сторонники мягкой силы" (Володин, Сурков, Чеснаков и так далее) набирают вес, отодвигая силовиков в сторону. Сегодня стратегия Кремля в большей степени основана на мягкой силе, нежели на военной мощи, и это обстоятельство позволяет Москве отказаться от угроз дальнейшей территориальной экспансии в пользу расширения долговременного влияния России на украинскую политику.

Тем не менее дестабилизация Украины ни в коей мере не снята с повестки дня в Москве. Однако две ближайшие цели — газовая сделка и рабочая договоренность по Крыму — требуют выработки соглашения с новым украинским правительством. Крым нельзя назвать успехом, если туда с территории Украины не будет поступать вода, электричество, газ и продукты питания. А Москва имеет массу возможностей воспользоваться колоссальными трудностями Украины и ее внутриполитическим расколом для воздействия на нее политическими средствами.

В лице Порошенко Путин обрел легитимного партнера, который выступает за мир. Наверное, и Порошенко, и Путин взяли на заметку то обстоятельство, что большинство украинцев поддерживает идею переговоров с сепаратистами, но не военный вариант.

Хотя продолжительное перемирие привело к двум раундам переговоров и к освобождению восьми наблюдателей ОБСЕ, в это время также погибли десятки украинских солдат. Дальнейшее бездействие может привести к тому, что Порошенко утратит доверие украинцев, которые видят в сепаратистском движении на востоке конфликт с Россией. В результате он оказался в безвыходном положении и был вынужден прекратить перемирие, хотя применение им военной силы привело к усилению поддержки идеи федерализации на ближайшую перспективу. Стремительно разрастающийся кризис с беженцами (жители бегут с востока Украины в другие районы страны, а также в Россию) напоминает о том, насколько серьезен этот конфликт.

Таким образом, и Порошенко, и Путину приходится действовать очень осторожно в связи с той внутриполитической ситуацией, которая складывается в их странах. Возможно, Москва осознает, что Порошенко может набрать столь необходимый ему политический капитал, если добьется военной победы, которая даст ему возможность заключать с Россией те сделки, которые ей нужны и которых она хочет от него. Таким образом, дело сейчас за Путиным.

Балаш ЯРАБИК, научный сотрудник Фонда Карнеги, занимающийся проблемами Украины и Восточной Европы.
("The Guardian", Великобритания.)

СТАЛА ВЯДОМА

Целы забітых расіян вывозяць з Украіны патаемна

Дамавіны з целамі расіян, якія загінулі ў Данбасе, вяртаюцца ў Расію. Масква ўтойвае гэты факт, бо інакш ёй давялося б прызнацца, што Расія бярэ актыўны ўдзел ва ўкраінскай вайне.

Справу апісвае **Wprost.** Целы забітых расіян вывозяць з Украіны патаемна. Грузавік з чырвоным крыжам і надпісам "Груз 200" перасякае мяжу ў месцах, якія кантралююць сепаратысты. Сваякі загінуўшых даведваюцца пра смерць блізкіх ад ананімных "сяброў", якія прапануюць патаемна прывезці цела і наладзіць пахаванне. Без ідэнтыфікацыі, без ніякіх дакументаў.

Найбольш добраахвотнікаў выязджае з Растова-на-Доне, дзе назіраецца высокае беспрацоўе і пражывае шмат ветэранаў расійскіх войнаў: грузінскай, чачэнскай, афганскай, прыднястроўскай. Яны гатовы схапіцца за зброю і ваяваць "за Расію".

У сепаратыстаў ужо ўзніклі праблемы з целамі забітых расіян. Моргі не ў стане змясціць усе трупы. Ходзяць чуткі, што іх хаваюць у масавых магілах.

ЧУЛІ?

ЗША дапамогуць Данбасу

Злучаныя Штаты гатовы аказаць дапамогу ў аднаўленні інфраструктуры Данецкай і Луганскай абласцей, часткова знішчанай у выніку баявых дзеянняў. Пра гэта заявіў віцэ-прэзідэнт ЗША **Джозэф Байдэн** падчас размовы з **Пятром Парашэнкам,** паведамляе прэс-служба прэзідэнта Украіны.

"Байдэн выказаў захапленне вытрымкай і дзеяннямі Украіны і запэўніў у далейшай падтрымцы з боку ЗША", — адзначылі ў прэс-службе.

У ІХ

Працуеш неэфектыўна — плаці штраф

Еўрапейская камісія падае на Польшчу ў Еўрапейскі суд. Справа тычыцца невыканання дырэктывы па энергетычнай эфектыўнасці будынкаў.

У адпаведнасці з дырэктывай, краіны Еўрасаюза павінны вызначыць і ўвесці стандарты па энергетычнай эфектыўнасці будынкаў, а таксама стварыць сістэму сертыфікацыі і прыняць законы аб рэгулярнай праверцы сістэм ацяплення і кандыцыянавання паветра.

Мэтай заканадаўства з'яўляецца змяншэнне спажывання энергіі ў будынках. Дырэктыву неабходна было ўвесці да 9 ліпеня 2012 года. Пасля гэтага тэрміну Брусель двойчы папярэджваў Польшчу.

"Энергаэфектыўнасць з'яўляецца важным спосабам змяншэння залежнасці ад імпарту. Таму важна, каб усе краіны рэалізавалі нормы дзеля павышэння энергаэфектыўнасці", — сказаў камісар ЕС па энергетыцы **Гюнтэр Этынгер.**

Калі суд задаволіць скаргу Еўрапейскай камісіі, Польшча будзе абавязана плаціць штраф у суме 96 тысяч еўра за кожны дзень, пачынаючы ад даты судовага рашэння да поўнага ажыццяўлення палажэнняў.

ПОУЧИТЕСЬ!

Высокоскоростные поезда «made in China» покоряют мир

Китай наращивает продажи высокоскоростных поездов на западных рынках. Для таких гигантов отрасли, как Siemens и Alstom, это серьезная конкуренция, предупреждают эксперты.

Китайские производители развенчивают стереотипы. Поднебесная, традиционно известная использованием устаревших технологий и широким применением ручного труда, уверенно продвигается к намеченной цели — стать экспортером высокотехнологичной продукции.

Ни в одной отрасли этот скачок не заметен так, как в строительстве поездов. Еще десять лет назад, когда Китай решил создать сеть высокоскоростных железных дорог, которая охватила бы всю огромную территорию КНР, у страны не было даже производственной базы для осуществления этого амбициозного проекта. Поезда Китай закупал у иностранных производителей, например, у немецкого технологического гиганта Siemens, японской корпорации Kawasaki и французского Alstom.

С тех пор китайские железнодорожные компании освоили технологию производства собственных поездов и активно ищут рынки сбыта за рубежом, конкурируя с лидерами отрасли.

Один из недавних примеров — контракт на поставку шести высокоскоростных поездов в Македонию. Национальная железнодорожная компания Македонии и китайская государственная корпорация CSR —крупнейший в Азии производитель локомотивов и подвижного состава — подписали соответствующее соглашение 25 июня. Ранее Пекин договорился о строительстве высокоскоростных магистралей в Румынии и Венгрии. Китайские компании также активно работают в Азии и Африке.

Европейские производители поездов столкнулись с растущей конкуренцией. Такая агрессивная политика на внешних рынках опирается на масштабные инвестиции. На строительство собственной инфраструктуры высокоскоростных железных дорог китайские власти потратили около 500 млрд долларов.

Сегодня в стране построены 11 тысяч километров специализированных высокоскоростных железнодорожных магистралей. Реализация масштабных инфраструктурных проектов призвана стимулировать экономическую активность. Модификация производства позволила не зависеть от иностранных поставщиков и строить собственные поезда, способные развивать скорость от 350 до 400 километров в час. Это стало большим разочарованием для европейских лидеров отрасли Siemens и Alstom, которые надеялись на китайский спрос.

НУ И НУ!

Японский депутат-истерик

Японский депутат **Рютаро Нономура,** прославившийся своей истерикой на пресс-конференции, подал в отставку, сообщает Associated Press. Причины отставки Нономура не объяснил, но скорее всего его толкнула на этот шаг неожиданная популярность, на которую скромный политик регионального масштаба вряд ли рассчитывал.

Нономура стал звездой интернета после того, как на пресс-конференции 1 июля расплакался и принялся стучать кулаком по столу, выкрикивая бессвязные фразы. В нервное возбуждение его привели вопросы избирателей. Они интересовались, почему депутат в прошлом году 106 раз за бюджетные деньги отдыхал на геотермальных курортах, оформляя при этом свои поездки как политические. Нономуру подозревают в растрате трех миллионов иен (около 30 тысяч долларов). Еще 1,75 миллиона иен (около 17,5 тысячи долларов) он, по сообщениям прессы, потратил на покупку редких почтовых марок.

Видео с рыдающим депутатом, выложенное в Youtube, за полторы недели набрало более 2,7 миллиона просмотров.

ДЛЯ РАЗМЫШЛЕНИЯ

В Великобритании на днях бастовали более миллиона госслужащих

Они требовали повышения зарплат и пенсий. Среди участников — пожарные, библиотекари, работники муниципальных учреждений, учителя, представляющие различные профсоюзы. Заметим, что средняя зарплата в Англии примерно 2500 долларов, а средняя пенсия — около тысячи долларов в месяц. Цены на товары и продукты почти такие же, как и в Беларуси.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

100 гадоў за плячыма Яна Чарняца…

Яну Чарняцу нядаўна споўнілася 100 гадоў. Ён адзін з пяці сотняў доўгажыхароў Беларусі, якія адзначылі векавы юбілей. Нарадзіўся спадар Ян на Стаўбцоўшчыне, выхоўваўся ў польскія часы, зведаў здзекі фашызму і камунізму, жыў у "савецкім раі", а сваё стагоддзе сустрэў у незалежнай Беларусі. Такіх людзей называюць "чалавек-эпоха".

Род

— Я нарадзіўся ў 1914 годзе ў Русаках, каля Рубяжэвічаў, — расказвае доўгажыхар. — Мае бацькі — Юльян Чарнец і Паўліна Палівода. Увесь наш род спрадвеку жыў у Русаках. Працавалі на зямлі, было сваё поле, пяць галоў быдла, двое коней. Добра жылі, пакуль Саветы не прыйшлі, потым усё забралі. У мяне было трое братоў і дзве сястры. Жылі ўсе ў адным доме. Гэта ж не цяпер, што дзеляцца па пакоях. Тады жылі ўсе разам, дружна, елі разам з аднае міскі. Не сварыліся так, як цяпер.

Калі скончылася першая вайна, то жылося нам цяжка. Але паволі Польшча станавілася на ногі, і пазней ужо неяк разжыліся, стала някепска. Хто меў больш зямлі, дык і надта добра жыў. Сем'і тады былі не тое, як цяпер, а па 6—7 дзяцей.

Старыя жылі пры дзецях. Пенсій жа тады не плацілі. Бацькоў ніхто адных не пакідаў. Стары чалавек нічога не рабіў. Бывала, кароў выганіць ці загоніць, свіней паглядзіць. Вось і ўся ягоная работа.

Школа і першы жыццёвы ўніверсітэт

— Малыя хадзілі ў школу. Тады аднаго будынка школы не было, вучыліся па хатах. Я ў 7 гадоў пайшоў у польскую школу, скончыў чатыры класы. А потым пасвіў кароў. Было пяць сваіх і пяць чужых. І так ажно да 17 гадоў. Настаўнікі былі не свае, прыезджыя, чыстыя палякі. Вучылі ў школе добра: ого, якая гэта была навука! Вучылі так, каб ты разумеў. Калі нечага не разумееш, то ксёнжку ў рукі, на каленкі — і вучыш, пакуль не дойдзеш сваім розумам да ўсяго. Вучылі так, каб шмат чаго ведаў, а не так, каб пераходзіць з аднаго класа ў другі. Калі хто хацеў вучыцца далей, то ехаў у Рубяжэвічы, там было 10 класаў. Я далей не вучыўся. Бацька памёр, калі я быў зусім малы, а братам не патрэбны быў вучоны, ім патрэбны быў пастух.

Калі мне споўнілася 17 гадоў, я пайшоў вучыцца на краўца, і калі навучыўся, то ўжо сам сябе карміў. Вучыўся ў Рубяжэвічах у вельмі харошага краўца, жыў там на кватэры, у нядзелю ехаў дадому. За 9 месяцаў я і навучыўся.

Забава

— От некалі танцы былі! У чалавека хату папросім, прывязём музыку. Адразу на 4 дні, як на святы якія. За 4 месяцы давалі музыканту задатак, каб ён нікуды да іншага чалавека не пайшоў. На Каляды — 4 дні, Вялікдзень — 4 дні, Сёмуха — 4 дні. Во як гулялі, брат ты мой! На чацвёрты дзень дык цяжка было ўжо. Гралі музыкі на гармоніку, барабане, трубах, цымбалах, скрыпцы. Спявалі і па-польску, і па-беларуску. Патанцавалі танец і спявалі. Ажно святло тухла, так хораша спявалі. Гэта не тое, што цяпер, бывае, уключыш тэлевізар, і Пугачова ці нейкая іншая зорка бегае: "Я яго любіла, ён мяне любіў. Я яго любіла, ён мяне любіў". Кожную суботу да 12 ночы гралі, потым дамоў дзяўчат праводзілі. На раніцу ў касцёл, а ўвечары зноў танцы. Потым чысцілі хату, гаспадару газы купім на лямпу і ўсё. Дзядзьку часам чарку налівалі. Зімой хлопцы ваду носяць, а дзяўчаты мылі потым падлогу ў той хаце.

Хутары і заробкі

— У 1925 годзе людзі пачалі з'язджаць на працу ў Амерыку. Пабудуць, папрацуюць і вяртаюцца, купляюць зямлю. Некаторыя заставаліся за акіянам, дык і цяпер там іх унукі жывуць. Ехалі тыя, хто быў бяднейшы, каб было што дзецям пакінуць у спадчыну.

Тады якраз пачалі разганяць вёскі і сялілі на хутары, бо баяліся, каб вёскі не гарэлі. Бо надта ж высокія страхоўкі прыходзілася плаціць. Спачатку людзі не хацелі: крычалі, сварыліся. А потым, як пабылі на хутары, о, братка, жызня была! Усё сваё, работа блізка. За раніцу гною навазіў — і садзі бульбу.

Прадавалі ўсё на базарах. Некалі цэлы тыдзень быў базар. У панядзелак — у Рубяжэвічах і Стоўбцах, у аўторак — у Міры, у сераду— у Івянцы, у чацвер — у Дзераўной, у пятніцу — у Стоўбцах. Дык нават з Нямеччыны да нас па свіней прыязджалі. Загадзя скажуць солтысу, каб ён людзям перадаў, што прыедуць, і закуплівалі. Бывала, цэлы эшалон свіней грузілі. І добра ж плацілі тыя немцы! Падаткаў надта многа не было. На хутарах "памяровыя" плацілі. Адзін чалавек усё мераў. Летам мераў, а зімой рабіў план. Хутар цяжка было абрабляць, там забоіна, там лес... Адзін чалавек усё рабіў, во дзе пісьменны быў! А цяпер, бывае, соткі мераюць, дык пяць чалавек цэлы дзень не могуць памераць.

Працавалі коньмі. Але хутчэй давалі рады, чым сёння трактарамі.

Калі быў неўраджай, людзі не галадалі, бо дзяржава дапамагала.

"Паны"

— Жылі ля нас паны: Лысы, Радзевіч, Незабітоўскі. Банцарэвіч такі быў. Зарабіў чалавек у Амерыцы грошы, вярнуўся і купіў маёнтак. Харошы дом быў, мураваны. А потым іх усіх вывезлі рускія. Адзін Незабітоўскі разам з кіроўцам паспеў уцячы ў бок Літвы. Але што з імі стала — невядома. На іхняй зямлі людзі саджалі, а дамы дык некаторыя парабкі паразбіралі. Сёння павыдумлялі, што паны нібыта мучылі мужыка. Казкі ўсё гэта. Хацеў чалавек зарабіць, дык ішоў да пана. Лес рэзалі, чос часалі, ідзі, калі хочаш, зарабляй. Харошыя былі людзі, гэтыя памешчыкі. У пана Незабітоўскага, які быў міністрам сельскай гаспадаркі, былі ў Хатаве спіртзавод, піларама, рыбгас, а потым ён меўся ткацкую фабрыку адчыніць. Людзі сеялі лён, здавалі б, а ён бы яго перарабляў. Улада паставіла яму ўмовы, каб даваў людзям працу, а інакш забяруць гаспадарку. Дык паны ўсе стараліся, каб людзям работу даваць. Тыя, што ў пана працавалі, самі жылі, як паны. У Незабітоўскага каровы з аднаго боку свае былі, а з другога — парабкавы. Дык пыталіся людзі: "Пан, чаму ж тут парабкавы каровы стаяць?" А ён кажа: "Як будуць тут стаяць, прыйдзе парабак даваць сена сваім, дык і маім дасць, а як будуць адны, дык маіх можа і не пакарміць".

Бывала, чалавек скрадзе ў пана ў лесе якую хвойку, дык Незабітоўскі да цешчы такіх адпраўляў. А тая казала: "Ідзі ў касцёл, паспавядайся, вызнай грахі, і я табе дарую". З панам і дамовіцца можна было. Жанчыны жаць прыходзілі, і пан кажа адразу цану — 2 злотыя. А бабы кажуць: "Не, за два з паловай..." "Добра, — кажа пан, — жніце". Вечарам плаціць і запрашае на заўтра. Бывала, калі часам не было грошай, дык ён выбачаецца і просіць, каб заўтра дазволілі заплаціць. Жанчыны смяюцца: "Добра, плаціце заўтра, будзе больш грошай".

Парадак

— Парадак у вёсцы пільнавала паліцыя. Але не шмат, пару чалавек. І работы ім надта не было. Кралі раней, як людзі казалі, цыганы, яны коньмі займаліся. Пра тое, што забіў нехта чалавека, рэдка было чуваць. Гэта дзівам было. Помню, каля Гуменаўшчыны забілі хлопца ў лесе. Дык кожны на дарозе, каля крыжа, лусту хлеба кідаў, яйка на Вялікдзень, нават пучок саломы. Бо рэдка забівалі чалавека. Дык цэлы курган быў каля крыжа.

Раней іншыя былі парадкі. Так шмат і гарэлкі не пілі. Вып'юць бутэльку на траіх. Дык яны людзей бачаць, а людзі іх бачаць. Больш гонару было ў людзей. А цяпер панапіваюцца да покату, што людзей не бачаць і людзі такіх бачыць не хочуць, бо свіння ляжыць. Нап'юцца, ляжаць пад плотам і, бывае ж, яшчэ што ўтвораць.

І чыноўнікаў некалі меней было. Не так, як цяпер. У гміне сядзеў начальнік, сакратар і выкідайла. Бывала, нехта часам зашчацініцца, то выкідайла за каўнер яго і выкідвае з будынка. Але за Польшчай столькі начальства не было, як цяпер у Мінску.

Харошыя людзі былі, ветлівыя, памагалі адзін аднаму. І сёння ў нас харошыя людзі. Наш народ працавіты. Яму толькі дай свабоду, дык ён цябе закідае хлебам і ўсім, горы зверне. Але ж цяпер не хочуць, каб людзі самі на зямлі працавалі, хочуць, каб калгасы ці нейкія СПК былі. А што ты з іх возьмеш?

17 верасня 1939 года

— Яны прыйшлі ў нядзелю. Ідуць, бачаць, што ходзіць на полі пяць кароў, конь, то і пытаюцца: "А што гэта за памешчык у вас?" Людзі кажуць: "А які ж гэта памешчык, гэта гаспадар звычайны". Дык яны на гэта кажуць: "Ого, у нас такіх хазяінаў даўно след прастыў". А яны ж акурат заходзілі ў нядзелю, усе былі хораша апранутыя, да касцёла ж ішлі, дык рускія думалі, што ўсе навокал — паны паадзяваныя. Але людзі нашыя іх не баяліся. Нават стрэлу ніводнага не было. Усіх жа ваенных раней забралі пад Германію, супраць немцаў ваяваць. А тут, на табе, чырвонаармейцы з Усходу. Рускія як прыйшлі, так і пайшлі. Толькі пазней вярнуліся, каб сваю ўладу ставіць. Рабілі сходы, людзі галасавалі. Цяпер дык ніхто нікога не збірае на сходы. Нямашака нічога. Самі недзе там галасуюць і прызначаюць. А ўжо ў 1940-м пачалі вывозіць людзей у Сібір. Во дзе канец свету быў! Вельмі шмат павывозілі, ды самых лепшых, працавітых і харошых людзей. І нас хацелі вывезці, але адзін іхны кажа: "Дык калі мы будзем такіх вывозіць, то ўсю вёску вывезем і людзей не застанецца".

Немцы

— Потым у 1941-м прыйшлі немцы. Рускія паўцякалі. Хто не паспеў, дык у лесе хаваліся. Немцы спачатку нікога і нічога не чапалі. Потым ужо, калі патрэбна была працоўная сіла, дык бралі мясцовых. Было многа нашых там на рабоце ў Нямеччыне, а потым ім яшчэ немцы кампенсацыю плацілі. Але мы тых немцаў мала бачылі. Яны як прыехалі, так і паехалі далей. Парадкі мала змяніліся. Людзі і далей на зямлі працавалі. Немцы нічога не забіралі. Было так да пары, пакуль немцам не пачалі даносіць. Былі падлы свае, што пісалі на суседа даносы, дык немцы маглі і застрэліць. Пісалі, напрыклад, што нешта сказаў на немца ці што партызанам памагаў. Раз прыехалі немцы па даносе ў Слабаду, арыштавалі цэлую сям'ю, загналі ўсіх у гумно і запалілі. Толькі мужык неяк камень адваліў ад сцяны і вылез. Астаўся адзін. Жонка і дзеці згарэлі. Немцы дазналіся, што ён выжыў, і загадалі прыйсці. Вось ён прыйшоў. Расказаў, як усё было, дык немец кажа: "Уставай і ідзі, жыві хоць 100 гадоў. Ты ўжо і так мёртвы, цябе ўжо няма сярод жывых".

Мужчыны тады ўначы ставілі крыжы, каб вайна хутчэй скончылася, каб спакой у свеце быў. Жанчыны ткалі фартушкі, абвязвалі імі крыжы. І за ноч так крыжы ставілі. А Саветы потым варочалі гэтыя крыжы.

Даносы

— Паскудных і сярод сваіх хапала. На аднаго напішуць немцам, што патроны партызанам даваў, на другога — што каня мяняў. З адной хаты, дык, помню, бацьку і трох сыноў немцы забілі. Майго брата тады стрыечнага забілі. Харошы чалавек мой брат быў. Надта ж разумны. У Рубяжэвічах вучыўся. Неяк паліцыя прыехала ды кажуць: "Ідзі, прайдзіся па вёсцы, скажы, каб людзі аўса далі коням". Ён і да нас зайшоў на хутар. Дык брат мой стрэйшы, Мікалай, кажа: "Не цягайся, бо яшчэ што якое". А ён кажа: "Чаго мне баяцца, я ж нікуды не замешаны". Пайшоў дадому, павячэраў і праз дарогу да суседа зайшоў. Жонка таго суседа была нашай пляменніцай. А той чалавек быў у спісе немцаў. Дык як немцы прыехалі, то той чалавек паспеў уцячы да цешчы ў суседні Лубень. А наш застаўся там, у сястры. А паліцыя прыйшла арыштоўваць: "Дзе хазяін?" — "Няма". — "А гэта хто?" — "Сусед". А што, яны ведаюць, хто гэта? Кажуць: "Хадзем, там разбяромся". Ім абы забраць каго, іх работа такая была. Прывезлі ўсіх у двор да Гардзіеўскіх, пачалі дапытваць. Можа, трохі пабілі б і адпусцілі. Але якраз тады ехалі партызаны каля вёскі. Стаяў пост, але яны не спыніліся і давай уцякаць. Адзін саскочыў з каня і пачаў уцякаць. Немец стрэліў. Глядзіць — дык гэта ж партызан — і кажа: "Вы тут усе партызаны". Назаўтра павязалі гэтых людзей за рукі лейцамі. Вывелі, паставілі. Была паліцыя з Івянца. Шэф раз стрэліў угару, а паліцыя потым восем разоў у тых людзей. Пастралялі і паехалі ў Івянец. І цяпер гэтакіх дурняў хапае, якія даносяць.

Блізка смерці

— І на мяне ж тады напісалі данос, што шыю вопратку партызанам. Дык мяне адна жанчына выратавала. Яна сама была з Хатавы. Я з ёй пазнаўся на танцах. Ішоў я раз па вуліцы (гэта шчэ да вайны было) і бачу: пярсцёнак ляжыць. Падняў. Іду далей і бачу: тая дзяўчына шукае з сястрой на зямлі нешта, плача. У смецці капаліся. Я зразумеў, што той пярсцёнак шукаюць. Няма ды няма. Я іду і думаю: пэўна, іхны пярсцёнак. Падышоў і пытаюся: "А што зрабілася?" "Пярсцёнак гэтая авечка згубіла", — кажа яе сястра. Я кажу: "Марыся, дай руку, я гляну, хто яго падняў і ці вернецца пярсцёнак". Дзяўчына выставіла руку, а я пярсцёнак — раз — і на руку ёй паклаў. "Чым табе заплаціць?" — пытаецца. Я кажу: "Чым ты мне заплаціш? Вось некалі, як пойдзеш замуж, то скажаш мужу, што хлопец знайшоў пярсцёнак і аддаў". І так сталася, што яна потым выйшла замуж за намесніка міністра Незабітоўскага, яго звалі Пазнаньскі. Ён быў немец, але ўмеў па-польску гаварыць. Ніхто і не ведаў, што ён немец. Як рускія прыйшлі, то ён да цесця ўцёк, ніхто не выдаў, што гэта чалавек Незабітоўскага. А ўжо як немцы прыйшлі і зрабілі пастарунак, то ён пайшоў на перагаворы і застаўся ў іх перакладчыкам.

І неяк раз прыслалі мне павестку, каб я з'явіўся ў пастарунак, калі не з'яўлюся, то ўсю сям'ю пастраляюць. Дзе ж ты не пойдзеш! Тры браты, сястра, матка. Я як выходзіў, то ўжо і развітаўся з усімі. Іду туды, і яна ідзе, метраў 50 ад пастарунка, Марыся. Многа год не бачыліся, але пазналі адзін аднаго. "А ты куды?" — пытаецца. Я паказаў павестку, дык яна за галаву схапілася. Кажа мне: "Пастой вунь там, на павароце, і чакай мяне". А яна пайшла ў пастарунак. Я там, можа, пастаяў 30 хвілін. Бачу, што ідзе назад, кажа мне: "Ідзі, але гавары па-польску. Мой муж сядзіць за сталом, перад ім пісталет. Гавары памалу і не спяшайся. Будзе мой Пазнаньскі цябе дапытваць".

Я прыйшоў, сеў, і яны мне адразу: "Рус, рус". Я кажу: "Не, пане шэфе, я поляк". Той Пазнаньскі перакладае немцу і кажа: "Ты маеш сувязь з партызанамі і ім шыеш". Я кажу па-польску далей: "Я два гады таму машынку закапаў, на раллі працую". "Чаму не ідзеш у паліцыю?" — пытаецца. Я кажу: "Не завуць, не ведаю, ці здольны". Пыталіся пра сям'ю. Я па-польску кажу, а Пазнаньскі немцу перакладае. Пытаецца: "А што вы робіце, як бандыты едуць?" Я кажу: "Лажымся ўсе ў адзежы, а брат на варце стаіць. Як сабакі стануць брахаць, то адзін за карову, другі за каня — і да лесу, бо каля лесу жывем". Потым яны нешта доўга гаварылі. Тады Пазнаньскі і кажа мне: "Пан шэф пану дараваў". Помню, сходы былі высокія, але не ведаю, як я з іх сыходзіў, можа, я ляцеў у паветры. Ужо як адышоўся з паўкіламетра, то тады адумаўся, што я дадому іду. Як сказаў ён мне, што свабодны, дык усё роўна, як мне хто ліхтаром пасвяціў у вочы. Каб не тая жанчына, то цяпер ляжаў бы на могілках. Не дай вам Бог бачыць тое, што я пераржыў!

Партызаны

— У нас амаль не было партызанаў. Было больш каля Налібак, у пушчы. Прыходзілі да нас, як есці трэба было. Бралі каня ці карову і павялі. Нічога яны ў нас не пыталіся. І нічога ім нельга было сказаць. Калі хто супрацьўляўся, то ляснуць раз — і ўся гутарка.

У Налібаках партызаны забілі не аднаго чалавека. Гэта ж падумаць, цягаліся тут па вёсцы разам, знаі гэтых людзей, бралі ў іх есці, а потым прыйшлі і пазабівалі.

Партызанаў было ў пушчы некалькі тысяч, а ў Івянцы немцаў было, можа, з 10 чалавек. Паліцыя была. Дык яны і Івянца нават не разбілі. Некаторыя з іх толькі з мужыкамі ваявалі: за карову, за адзежу, цягалі ўсё. Хто-ніхто з іх нават немца не бачыў. Раз ідзе партызан, ён сам з Ляўкоўшчыны быў. Ішоў у Навікі, каб прыдбаць нешта. А побач мой брат Мікалай ідзе. Дык брат кажа: "Слухай, вазьмі ты хоць раз стрэльні. Бо колькі вайна ідзе, я яшчэ ані разу стрэлу не чуў". Дык ён адказвае: "Няма шомпала, не магу страляць. Няма чым патрона выбіць". Вось табе і партызан. Што тут казаць... Я ж ім шыў. Ані разачку не прывезлі нічога нямецкага. Толькі палатно якое, бабскае. Бабскія сукенкі, кашулі. Раз прыносіць партызан кажух. Кажа: "Во, з немца зняў". Гляджу: дык гэта ж мая работа. Падвярнуў кішэню і гляджу: вось, вышыта маёй рукою імя хлопца, якому я шыў. Бо раней, бывала, калі танцы, усе паскідаюць кажухі, і каб не перамяшаліся, то я вышываў імёны на кішэні. "А дзе ты, — кажу, — яго ўзяў?" "З немца сарваў", — адказвае. "Ах, — кажу, — тваю маць, гэта ж во мая работа! Ты, можа, ані разу немца і не бачыў..."

Канец вайны

— Як прыйшлі ў 1944 годзе савецкія, то пачалі браць у войска, на фронт. Хто запісваўся беларусам, то адразу на перадавую кідалі. Хутка і пахавальныя сталі прыходзіць. У нас так 8 хлопцаў прапала. Я пісаўся палякам, дык мяне не ўзялі. Сталін баяўся, што як дасць палякам зброю, то бунт зробяць у войску.

Як вайна скончылася, то зноў пачалі людзей у Сібір вывозіць.

Калгасы

— У 1950 годзе я ажаніўся. А ў 1956 годзе мы з жонкай пераехалі ў Налібакі. Там быў саўгас, а ў нашых Русаках — калгас. У Налібаках плацілі грашыма, можна было зарабіць і купіць нешта ў краме. А ў калгасе ходзіш-ходзіш і нічога.

Мой брат запісаўся ў калгас, дык адразу забралі трое коней. Воз, барану, плуг, збожжа. Але спачатку, пасля вайны, Саветы налажылі "пастаўкі" на людзей. Мы плацілі ажно 150 пудоў "пастаўкі". Многія трымаліся спачатку падалей ад калгасаў, але потым пачалі запісвацца, бо да ніткі абіралі. Пачалі ўжо гнаць людзей з хутароў назад у вёскі. Цягалі гэтых людзей, бо рабіць ім не было чаго.

"Савецкі рай"

— Раз брат мне кажа, што трэба дамалаціць жыта на "пастаўку". Я ўзяўся яму памагаць. Мы ўжо малоцім цапамі. Прыязджаюць да нас. "Дзе падводы?" — пытаецца першы сакратар. Ён з прадсядацелем прыехаў і фурманам. Брат кажа: "Во, дамалочваю ды павязу". А той узлаваўся: "Што ты, б...дзь кулацкая, усе срокі мне зрываеш?!" А я, як стаяў з тым цэпам, дык і думаю сабе: ах ты, паскуда прыблудная, я ж табе зараз гэным цэпам па гарляку перацягну. Кажу яму: "Як вам не сорамна старога чалавека брыдкімі словамі абзываць, гэта вы такія парадкі ў Савецкім Саюзе хочаце строіць?" А ён на мяне глянуў ды кажа: "Што-о-о-о?!" А я сціскаю цэп і іду ў ягоны бок, а ён са страху адскочыў ажно. "Чаго вы скачаце, я ў хату вады іду напіцца", — кажу ўжо яму. А быў з ім прадсядацель, неблагі чалавек, ён і кажа яму: "Успакойцесь, гэта харошыя людзі". Я пайшоў у хату, выпіў вады, вяртаюся з цэпам, а той гіцаль даў драла пад дрывотню. Во, браток ты мой, яны ўсе адважныя, пакуль мы іх баімся.

Праз пару дзён пасля гэтага я працаваў у лесе. Прыселі мы адпачыць. Бачу: ізноў гэтыя ўдвох. Я ўжо лёг, ляжу. Той самы ўсіх апытвае, ці здалі "пастаўку". І да мяне дайшлі. Я ляжу, не падымаюся, падышлі да мяне. "Не, не здаў. А чаму? Бо ў мяне нічога няма", — адказваю і паказваю яму на сякеру. Кажу: "Каб вы такое пацягалі, дык і вы ледзь жывы хадзілі б". А тады кажа: "Ладна, я цябе ўжо ведаю".

Я працаваў у калгасе толькі два гады. Пасля першага года пайшоў за палучкай, дык на плячах яе і прынёс. Па 100 грамаў на працадзень далі. Мяшок за цэлы год. Як пераехалі ў Налібакі, то стала прасцей. Хоць сена можна было зрабіць, пушча ж, лес. Затым 8 гадоў працаваў у сталярнай майстэрні. Рабілі вазы, колы, што закажуць, сані. Нават труны. Нялёгкая праца была. Бярэш сырыя дошкі з пілірамы і габлюеш. Заробкі смешныя былі. Жанчыны за 15 капеек у дзень рабілі. Потым я будаўніком працаваў. Раз прымусілі нас салому скірдаваць. Велькі кавалак быў зямлі. Два дні працавала 8 чалавек, а як прыйшлося заробак браць, дык далі ўсяго па 37 капеек на булку хлеба.

Але ж ужо начальства сабе паназывала! Прадсядацель 15 гадоў быў, дык тры дамы збудаваў у Стоўбцах, дзецям і сабе. А я прарабіў 35 гадоў, і што я зарабіў? Нічога нямашака. Цэлымі днямі ішачыў, без станкоў габляваў. Дадуць заробак і глядзіш на яго.

Некалі, пры Польшчы, як ішоў да пана працаваць, то перад працай ты ўжо ведаў, колькі заробіш. Цэлы дзень касіць — 3 злотыя каштавала (50 кг хлеба). А ў нас месяц працаваў у калгасе і не ведаў, што дадуць.

Камуністы

— Як памёр Сталін, то хто плакаў, а хто і цешыўся. Столькі ж людцоў ён угробіў! Пагавораць два чалавекі вечарам на вуліцы, а на раніцу ўжо і нямашака іх.

Уся гэтая банда жыла дзякуючы нашай працы. Прыедуць начальнікі да прадсядацеля, возьмуць задарма тое, што ім трэба, і паехалі далей. А каб гэта чалавек працаваў на ўласным кавалку, то ён жа не дасць нічога дарма. Правільна, усё начальства крычала і крычыць: калгасы, калгасы! Бо яны ім выгадныя. А мужыку дух вон. Чэсным людзям, якія не хлусілі і не кралі, цяжка жылося. Хітрэйшыя пойдуць уначы на поле і малоцяць сабе збожжа з мэндлікаў.

Каб жа яны раздалі гэтую зямлю людзям і далі такія ж умовы, якія яны даюць калгасам... Дык яны за 5 гадоў не пазналі б гэнага калгаса. Да нас гадоў з 18 таму прыехаў балгарын у вёску, прыватнік, трошкі папрацаваў — і людзі вунь як разжыліся! Направіў гэты закінуты калгас, бо сам сваё чалавек рабіў. За 3 гады ўсё перарабіў, нават каровы чысценькія хадзілі.

Цяперашняе

— На вуліцы часам бабы кажуць: "От добра цяпер жывецца, у магазіне ўсяго хапае". А я тады адказваю: "Дык а ці ўсё ты гэна ясі, ці ёсць табе за што гэта купіць?"

Гэны правіцель сам сябе загнаў у кут. Сядзіць, як у крэпасці, а навокал чужыя самалёты. Не дай Бог якая трывога, дык Беларусі нашай першай будзе смерць.

Увесь разумны свет прагаласаваў за Украіну, а Беларусь устрымалася. Чаму? Расіян баімся... Іх тэлеканалам я не веру, хлусяць...

Мы 80 год у палоне пражылі. Я сам усё рабіў, хату збудаваў... Дык яшчэ трэба вакол гэнай хаты і зямлю выкупляць. Ужо два разы купляў тое, што сам збудаваў, як памру, дык дочкі будуць ізноў выкупляць. А чыя ж гэта зямля? Нашых дзядоў-прадзедаў зямля. Яны кроў за яе пралівалі. Босыя і галодныя хадзілі, каб толькі дзецям у спадчыну зямлю перадаць.

Запісаў Дзмітрый ГУРНЕВІЧ.

СЛЫШАЛИ?

Недоучки получили шанс

Принято решение о проведении дополнительного набора в белорусские вузы на дефицитные специальности. Об этом сообщил министр образования **Сергей Маскевич.**

"Министерство образования получит информацию из вузов и обращения или ходатайства отраслей, которые действительно нуждаются в кадрах. И вместе с правительством, с комиссией по контролю за ходом вступительных испытаний примет решение: там, где действительно мы увидим, что снижение проходного балла на 5 для участия в конкурсе не отразится на качестве подготовки специалистов, будет принято решение о дополнительном наборе как исключение", — рассказал министр.

Что касается итогов подачи документов, то, по словам Маскевича, в большинстве вузов наборы состоялись. *"Причем приятно, что во многих вузах это не только наборы на престижные специальности (среди особых приоритетов сегодня информационные технологии), но есть университеты и классического типа, например, в Гродненском университете можно сказать, что состоялся набор на все специальности. И в ряде других университетов, согласно оперативной информации, набор состоится",* — сообщил Маскевич.

Он рассказал, что благодаря возможности в этом году поступать медалистам на педагогические, научно-педагогические специальности без сдачи централизованного тестирования, существенно увеличилось количество сильных абитуриентов в педагогических вузах. *"В разы",* — констатировал министр.

Касаясь результатов тестирования, министр сообщил, что будет предлагать корректировку учебных планов и учебных программ в школах, поскольку результаты, которые показывают выпускники школ по физике и математике, значительно ниже (примерно на 20 баллов), чем результаты выпускников гимназий.

СКАНДАЛ

«Защитник» детей обвиняется в педофилии

В отношении уже осужденного за другое преступление бывшего руководителя ОО "В помощь детям-сиротам" возбуждено уголовное дело за педофилию. Об этом сообщил начальник управления Следственного комитета по Минску **Дмитрий Коноплянник.**

"Потерпевший — воспитанник дома-интерната. Подозреваемый сейчас отбывает наказание за незаконную предпринимательскую деятельность", — сказал начальник УСК.

Напомним, в феврале этого года бывший руководитель ОО "В помощь детям-сиротам" был признан судом виновным в предпринимательской деятельности, осуществляемой без государственной регистрации, сопряженной с получением дохода в особо крупном размере (ч.2. ст.233 УК). Он приговорен к четырем годам лишения свободы в колонии общего режима с лишением права заниматься предпринимательской деятельностью сроком на пять лет.

Кроме того, суд постановил взыскать с обвиняемого сумму дохода, которую он получил от незаконного предпринимательства. Это почти миллиард рублей.

ТРАГЕДИЯ

Последний поход

Российские спасатели обнаружили тела двух пропавших белорусских альпинистов на вулкане Камень в Усть-Камчатском районе Камчатки.

Об этом сообщает пресс-служба ГУ МЧС по Камчатскому краю России. По словам представителя пресс-службы, группа туристов из 8 человек, в составе которой путешествовали и двое погибших мужчин, не была зарегистрирована в поисково-спасательном отряде Камчатского края.

Утром 9 июля двое мужчин отправились совершать восхождение на вулкан Камень, шестеро остались у подножия горы. В назначенное время туристы в лагерь не вернулись, их товарищи пытались организовать самостоятельный поиск, но обнаружить пропавших им не удалось.

Сейчас спасатели транспортируют тела мужчин в базовый лагерь, расположенный на высоте около 3,2 тысячи метров.

В пресс-службе МЧС по Камчатскому краю TUT.BY сообщили, что погибшие мужчины — белорусы, однако сведений об их возрасте и месте жительства пока нет. На месте происшествия работают представители Следственного комитета России.

ДАЛЕКОЕ—БЛИЗКОЕ

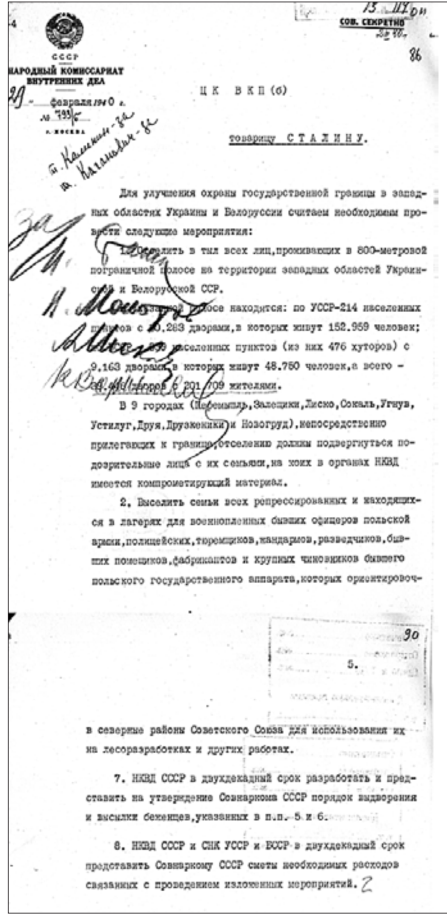
Когда решили ликвидировать 22 тысячи поляков?

Историческое открытие: найдено письмо Берии и Хрущева Сталину от 29 февраля 1940 года о высылке на Север 22—25 тысяч семей поляков, “подлежащих” расстрелу.

На днях в Российском государственном архиве среди “совершенно секретных” материалов Политбюро ЦК ВКП(б) **научный сотрудник Института всеобщей истории РАН Н.С.Лебедева** обнаружила письмо Л.П.Берии и Н.С.Хрущева И.В.Сталину, датированное 29 февраля, под №793/б. Номер же письма Берии Сталину относительно расстрела польских офицеров, полицейских и узников тюрем — 794/б. Появилась возможность ответить на вопрос, когда был составлен первый вариант рокового решения о ликвидации около 22 тысяч поляков.

И еще. На известном, окончательном, варианте письма Берии нет точной даты, только месяц — март. Это служило зацепкой для сталинистов, желающих подвергнуть сомнению его подлинность и далее — отрицать сам факт расстрела поляков советским НКВД. Теперь никаких зацепок у них не остается: в тот же день, что и первый вариант “расстрельного” письма, было зарегистрировано письмо Берии и Хрущева Сталину о необходимости высылки на Север 22—25 тысяч семей всех, кто подлежит расстрелу.

Напомним хронику связанных с этим событий. 1 сентября 1939 года германские войска вторглись в Польшу. 17 сентября ее границу перешли части Красной армии. В плен были взяты 250 тысяч человек. Вскоре рядовые и младшие командиры были распущены по домам или переданы Германии. К ноябрю в советском плену остались 40 тысяч поляков. Около 8,5 тысячи офицеров содержались в Козельском и Старобельском лагерях; 6,5 тысячи полицейских и тюремщиков — в Осташковском. Направленные туда работники центрального аппарата НКВД СССР установили, что поляки не смирились с разделом своей страны и готовы бороться за восстановление ее независимости.

СОВ. СЕКРЕТНО

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ЦК ВКП(б)

товарищу СТАЛИНУ.

8. НКВД СССР и СНК УССР и БССР в двухдекадный срок представить Совнаркому СССР сметы необходимых расходов связанных с проведением изложенных мероприятий.

В начале декабря 1939 года в Осташковский лагерь была послана новая следственная бригада во главе с Белолипецким. Ей поручалось к концу января оформить следственные дела и обвинительные заключения на весь контингент для представления на Особое совещание (ОСО) НКВД СССР. Правом приговаривать к высшей мере наказания до ноября 1941 года этот орган не обладал.

1 февраля 1940 года находящиеся в Осташкове начальник Управления по делам военнопленных (УПВ) НКВД СССР Петр Сопруненко и Степан Белолипецкий сообщили Лаврентию Берии: “Следствие [по] бывшим польским полицейским, содержащимся [в] Осташковском лагере, закончено; оформлено 6 тысяч 50 дел. Приступили [к] отправке дел [на] особ[ое] совещание. Отправку закончим 8 февраля. Необходимые для следствия мероприятия закончены”. К концу февраля ОСО уже рассмотрело 600 дел полицейских и вынесло им приговоры — 3—5—8 лет заключения в исправительно-трудовом лагере. В Москве было проведено совещание, на котором обсуждался вопрос о порядке отправки военнопленных в Северный дальневосточный лагерь. Дела же офицеров из Козельского и Старобельского лагерей не готовили даже для передачи на ОСО.

Однако в конце февраля ситуация на присоединенных к СССР территориях вновь привлекла внимание сталинского руководства к проблеме польских узников. 20 февраля Сопруненко обратился к Берии с предложением распустить по домам около 700 офицеров — стариков и инвалидов. В то же время он испрашивал разрешение оформить и передать на рассмотрение ОСО дела на 400—500 офицеров. На его письме резолюция Берии: “Тов. Меркулов. Переговорите со мной”. В результате 22 февраля первый зам. наркома отдал приказ перевести в тюрьмы всех содержащихся в Старобельском, Козельском и Осташковском лагерях бывших тюремщиков, разведчиков, осадников, судебных работников, помещиков, торговцев и крупных собственников. В нем не упоминалось Особое совещание и подчеркивалось, что “о порядке дальнейшего направления этих дел указания будут даны дополнительно”.

В конце февраля начальник особого отделения Осташковского лагеря Григорий Корытов информировал зам. начальника Управления НКВД (УНКВД) по Калининской области Василия Павлова, что Берия приостановил рассмотрение дел осташковских военнопленных Особым совещанием.

По всей видимости, нарком решил обсудить участь узников трех спецлагерей со Сталиным. Он встретился с ним 27 февраля. А 29 февраля появляются два документа, адресованные вождю: публикуемое здесь письмо Берии и Хрущева Сталину за №793/б об охране государственной границы в западных областях Украины и Белоруссии и записка наркома Сталину за №794/б об участи 14.700 польских офицеров, чиновников, помещиков, полицейских, разведчиков, жандармов, осадников, тюремщиков, содержащихся в трех спецлагерях, и 11 тысяч человек, арестованных и находящихся в тюрьмах западных областей Украины и Белоруссии.

После обнаружения письма Берии и Хрущева от 29 февраля за №793/б становится очевидным, что первый вариант письма Берии Сталину за №794/б мог быть написан не ранее 29 февраля. Он не мог быть написан и позднее, поскольку документы №795/б и 796/б, по свидетельству начальника Управления регистрации и архивных фондов ФСБ РФ В.С.Христофорова, также датированы 29 февраля.

По письму Берии и Хрущева №793/б рукой Сталина сформулировано решение Политбюро, которое было утверждено 2 марта как пункт 114 протокола 13 “Об охране госграницы в западных областях УССР и БССР”. При этом внесенная вождем правка в предложенный Берией и Хрущевым текст решения минимальна: в качестве подпункта “2в” вставлено положение о выселении всех проституток. Решение от 2 марта было опубликовано.

Номер 794/б сохранился и на доработанном варианте письма Берии Сталину, на котором не проставлено число, но впечатан месяц — март. Сопоставление сведений, содержащихся в справках о наличии в лагерях различных категорий военнопленных от 2 и 3 марта, позволяет сделать вывод, что последний вариант записки Берии о расстреле поляков составлен не ранее 3 марта. Он не мог появиться и позднее 5 марта, когда было принято решение Политбюро ЦК ВКП(б) о расстреле. Сам же процесс выработки преступного решения можно ограничить периодом 20 февраля — 5 марта 1940 года.

В письме, датированном мартом, Берия обосновывал необходимость расстрела военнопленных и заключенных тюрем тем, что все они являются заклятыми врагами советской власти. “Каждый из них только и ждет освобождения, чтобы иметь возможность активно включиться в борьбу против советской власти”, — подчеркивал нарком. Возможность же активно включиться в борьбу против советской власти могла представиться только в случае глобальной войны — войны СССР с Великобританией и Францией. Дела о находящихся в лагерях для военнопленных 14.700 бывших польских офицеров, чиновников, помещиков, полицейских, разведчиков, жандармов, тюремщиков, осадников и 11.000 человек, арестованных и находящихся в тюрьмах западных областей Украины и Белоруссии, “членов различных к-р шпионских и диверсионных организаций, бывших помещиков, фабрикантов, бывших польских офицеров, чиновников и перебежчиков”, предлагалось рассмотреть “в особом порядке, с применением к ним высшей меры наказания — расстрела”. Рассмотрение дел и вынесение решения возлагалось на тройку в составе Берии, Меркулова и начальника 1-го Спецотдела НКВД СССР Леонида Баштакова. Сталин вычеркнул фамилию Берии и добавил Богдана Кобулова.

Военная прокуратура, получив в 1990—1991 годах однозначные заключения от нескольких независимых экспертов, признала все подписи на этом документе подлинными.

Подготовка операции по расстрелу поляков из Козельского, Старобельского, Осташковского лагерей и узников тюрем западных областей Украины и Белоруссии началась сразу после решения Политбюро ЦК ВКП(б) от 5 марта 1940 года. 7 марта Берия приказал наркомам внутренних дел УССР и БССР Ивану Серову и Лаврентию Цанаве подготовиться к депортации в Северный Казахстан 25 тысяч семей тех, кого было решено расстрелять. Именно пункт о выселении этих семей был главным в публикуемом письме Берии и Хрущева Сталину от 29 февраля 1940 года. 13 апреля в Северный Казахстан были депортированы 66 тысяч человек — женщин, стариков и детей. Они оказались в крайне тяжелых условиях, зачастую не имея ни жилья, ни работы.

Списки-предписания на отправку из лагерей в распоряжение УНКВД Смоленской, Калининской и Харьковской областей направлялись в Козельский, Старобельский и Осташковский лагеря. Предписания о расстреле, подписанные Меркуловым, адресовались начальникам УНКВД Смоленской, Харьковской и Калининской областей. Был централизован и расстрел заключенных, которых свезли в тюрьмы Минска, Киева, Харькова и Херсона. Предварительно эти тюрьмы освобождали от других узников, которых отправляли в лагеря ГУЛАГа.

Первые списки на отправку военнопленных на расстрел начали поступать в лагеря 3—5 апреля, в тюрьмы — 20—23 апреля. В них были включены 97% всех офицеров и полицейских, содержавшихся в Козельском, Старобельском и Осташковском лагерях. Речь шла не о том, кого расстрелять, а кому следует сохранить по той или иной причине жизнь, включив в список на отправку в Юхновский лагерь. Последние военнопленные были вывезены из трех спецлагерей к концу мая. Расстрел узников тюрем продолжался до начала июля.

В конце мая в лагерь ГУЛАГа на строительство Северо-Печорской железнодорожной магистрали были отправлены 8 тысяч польских военнопленных — рядовых и унтер-офицеров. Условия жизни там были крайне тяжелыми.

Более полувека первые лица советского государства и КПСС тщательно скрывали правду о катынском злодеянии. Всякое упоминание о нем изымалось из исторических трудов и энциклопедий. Зато из почти тысячи действительно уничтоженных фашистами белорусских деревень для постройки мемориала выбрали селение с близким названием — Хатынь.

Письмо Берии и Хрущева Сталину

ЦК ВКП(б)
товарищу Сталину

Для улучшения охраны государственной границы в западных областях Украины и Белоруссии считаем необходимым провести следующие мероприятия:

1. Отселить в тыл всех лиц, проживающих в 800-метровой пограничной полосе на территории западных областей Украинской и Белорусской ССР.

2. Выселить семьи всех репрессированных и находящихся в лагерях для военнопленных бывших офицеров польской армии, полицейских, тюремщиков, жандармов, разведчиков, бывших помещиков, фабрикантов и крупных чиновников высшего польского государственного аппарата, которых ориентировочно насчитывается: семей офицеров — 9600, полицейских, жандармов и тюремщиков - 12.000, бывш. помещиков, фабрикантов и крупных чиновников — 1000, всего 22—25 тысяч семей.

2 — в (вписано от руки. — ***Прим. ред.****) 3. Выселить всех проституток, которые были зарегистрированы в органах бывш. польской полиции и ныне продолжают заниматься проституцией, которых насчитывается 5—6 тысяч человек.*

4. Запретить проживание в 100-километровой пограничной полосе беженцам, которые приехали в указанную полосу после начала военных действий в Польше (сентябрь 1939 года) и изъявили желание остаться на территории Советского Союза.

Что касается беженцев, которые изъявили желание выехать на территорию бывш. Польши, ныне занятую Германией, то их, если германское правительство не примет их в течение месячного срока, выселить в северные районы Советского Союза с использованием на лесоразработках.

Просим Ваших решений:

Обязать Совнаркомы УССР и БССР в двухмесячный срок:

а) произвести отселение жителей из 800-метровой погранполосы, за исключением городов Перемышль, Залещики, Лиско, Угнув, Сокаль, Устилуг, Друя, Друзкеники и Новогруд;

б) отселение из 800-метровой полосы жителей городов, перечисленных в пункте “а”, произвести по материалам НКВД УССР и БССР;

в) очистить 800-метровую погранполосу от всяких построек, принадлежащих отселяемым жителям.

2. Предложить НКВД СССР:

а) к 15 апреля т.г. произвести выселение в районы Казахской ССР сроком на 10 лет всех семей репрессированных и находящихся в лагерях для военнопленных бывш. офицеров польской армии, полицейских, тюремщиков, жандармов, разведчиков, бывш. помещиков, фабрикантов и крупных чиновников бывш. польского государственного аппарата в количестве 22—25 тысяч семейств;

б) наиболее злостных из числа членов семей, подлежащих выселению, в отношении которых органы НКВД располагают материалами об их антисоветской работе в прошлом или настоящем, подвергнуть аресту с последующим оформлением их дел для рассмотрения на Особом совещании при НКВД СССР;

г) (исправлено, было в) — ***Прим. ред.****) в двухдекадный срок разработать и представить на утверждение Совнаркома СССР порядок выселения указанных в пункте “а” семейств.*

3. Установить, что недвижимое имущество и торгово-промышленные предприятия выселяемых семей, перечисленных в пункте 2, подлежат конфискации, а все остальное имущество выселяемых последние имеют право или реализовать, или взять с собой к месту выселения не свыше 100 килограммов на каждого члена семьи.

4. Все освобожденные после выселения жилые и хозяйственные помещения передать в ведение местных советских органов, а Совнаркомам УССР и БССР проследить за тем, чтобы была обеспечена их сохранность и должное использование в первую очередь для расселения военнослужащих РККА, партийно-советских работников, командированных для работы в западные области Украины и Белоруссии.

5. Лицам (беженцам), которые прибыли на территорию западных областей Украины и Белоруссии после начала военных действий в Польше (сентябрь 1939 года) и изъявили желание остаться на территории Советского Союза, запретить проживание сроком на 5 лет в 100-километровой пограничной полосе. В процессе паспортизации выдать этой категории граждан паспорта с соответствующими отметками.

6. Предложить НКВД СССР беженцев, изъявивших желание выехать из пределов Советского Союза на территорию, ныне занятую немцами, и не принятых германским правительством в течение месячного срока, в соответствии с имеющимся соглашением, выслать из западных областей Украины и Белоруссии в северные районы Советского Союза для использования их на лесоразработках и других работах.

7. НКВД СССР в двухдекадный срок разработать и представить на утверждение Совнаркома СССР порядок выдворения и высылки беженцев, указанных в п.п. 5 и 6.

8. НКВД СССР и СНК УССР и БССР в двухдекадный срок представить Совнаркому СССР сметы необходимых расходов, связанных с проведением изложенных мероприятий.

НА ЗАМЕТКУ

“Висят” ли на вас штрафы за превышение скорости? Узнайте на сайте МВД

Представить ситуацию, когда Госавтоинспекция выпишет вам штраф, а вы даже не будете знать об этом, достаточно просто. Как неоднократно подчеркивалось, “письма счастья” от ГАИ приходят к владельцу авто, и, если за рулем был другой человек, вам нужно будет это доказать. А виновник по той или иной причине может умолчать о нарушении. Пройдет месяц, и решать проблему придется уже в суде.

В любом случае стоит знать о полезном сервисе, появившемся в июле на официальном сайте белорусской милиции. В разделе “Фотофиксация” введите фамилию, имя, отчество владельца транспортного средства, серию и номер свидетельства о регистрации ТС — и база данных покажет неоплаченные штрафы, выписанные на вас.

По всем прочим вопросам, связанным с камерами ГАИ, водителям предлагают обратиться в справочно-информационный центр Центра фиксации правонарушений по телефону (+375 17) 229-75-00.

И ТАК БЫВАЕТ

Машина уехала от хозяина

Витебское областное управление МЧС сообщило о необычном происшествии.

К спасателям обратился мужчина с просьбой помочь извлечь из Западной Двины в районе деревни Хотиничи автомобиль “Фольксваген”. Оказалось, что автомобиль сам выехал в реку, пока хозяин рыбачил. Незадачливый автовладелец пояснил, что оставил авто на берегу. Тем временем машина покатилась с горки, мужчина успел заметить, как она въехала в реку и скрылась под водой.

Специалисты водолазной службы МЧС извлекли автомобиль из реки (машина находилась на глубине 5 м, в 10 м от берега).

СУД

«Я еще не видел жизни»

В среду, 16 июля, суд огласит приговор по резонансному делу о жестоком убийстве минчанки Татьяны Слонимской.

Эта трагедия всколыхнула Минск и окрестности своей обыденностью. Минчанка Татьяна Слонимская пропала 3 июля прошлого года. Женщина поехала в гости к маме в Малый Тростенец и заодно решила собрать ягоды в лесу. Поехала в лес на машине, обычной старенькой иномарке. Тело ее нашли спустя две недели. Чтобы скрыть следы, преступники закопали труп. Человеческую жизнь они приравняли к стоимости подержанной иномарки. По сути, женщину убили из-за груды металла. После жестокой расправы с хозяйкой авто легковушку продали в России...

В понедельник с последним словом в суде выступил второй обвиняемый по делу — Евгений Кулик. Он заявил, что раскаивается в содеянном и просит прощения у родственников убитой женщины.

“Я понимаю, что не верится, что я раскаялся в содеянном. Но я действительно раскаиваюсь и прошу меня простить. Понимаю, что за такое простить невозможно”, — сказал обвиняемый. При этом он попросил суд назначить ему справедливое наказание. *“Я еще не видел жизни, я хотел бы создать семью, воспитать детей, и поэтому прошу назначить мне справедливое наказание”,* — продолжил он.

Ранее в суде с последним словом выступил еще один обвиняемый — Николай Лотыш.

Прокурор попросил суд назначить обвиняемым в убийстве: одному — пожизненное заключение, другому — 25 лет лишения свободы.

Судебный процесс по делу об убийстве Татьяны Слонимской начался 10 июня в суде Минской области. В качестве обвиняемых по делу проходят ранее судимые Кулик и Лотыш, 1992 года рождения. Кроме обвинения в убийстве, им предъявлено обвинение в кражах, разбое, подделке документов.

ПА ШЧЫРАСЦІ

«Галоўнае расцэпліць печ...»

У гэтым простым, але ёмістым і шматзначным радку з новай паэтычнай кнігі Марыі Вайцяшонак **“ГНЯЗДО АГНЮ”** — зямное і ўзвышанае памкненне спасцігнуць сэнс быцця. І яна знаходзіць сваё крэда: распальваць і падтрымліваць у душы трапяткое полымя, гарачы жар ці хаця б ціхае цяпельца, без чаго няма жыцця на зямлі, няма чалавечай асобы.

Такой, да прыкладу, як тая баба Шура — нядаўняя суседка пісьменніцы ў вёсцы Ісłач. З тугой глядзіць Марыя Антонаўна на яе апусцелую хату, на аслеплыя вокны і комін, з якога ўжо не віецца дымок ад печы. І не мае змогі змірыцца з незаменнай стратай. Вось не стала звычайнай на першы погляд, старой, малапісьменнай сялянкі, аднак з рэдкай жыцейскай мудрасцю, з яе трапным, вобразным, незаёмным беларускім словам на вуснах — і збяднеў, абяздолеў, пахіснуўся цэлы свет. Ды ўнутраная повязь зусім розных, але духоўна блізкіх жанчын па-ранейшаму не рвецца.

Незаменнасць аднаго, нават непрыкметнага староннім воку, жыцця з яго глыбінямі і каштоўнасцямі, якія поўняць паўсядзённасць рухам і цяплом, — галоўны стрыжань усяго, што выходзіць з-пад пяра (дакладней, вырываецца з душы) самабытнай творцы. Аб гэтым пераканаўча кажуць яе зборнікі прозы “Сярод блізкіх людзей”, “Жанчына каля люстэрка”, “Сад нявіннасці”, “Кола”, кнігі вершаў “Серпень”, “Асадніца”, “Сонцаварот”, казкі для дзетак. Як і “Гняздо агню”, яны кранаюць даверлівай спавядальнасцю аўтара перад удумным чытачом, гасцінна расчыняюць веснічкі ў багаты сад пачуццяў непублічнага зазвычай, “нетусовачнага”, не надта гучнага ў пісьменніцкім асяродку чалавека. Ды не заўважыць яркую бліскавіцу яе спелага таленту папросту немагчыма!

Марыя Антонаўна любіць надвячоркам у вольную хвілінку, што зрэдзь выпадае ў коле бясконцага зямнога занятку, самотна прысесці на ганку дома, заглыбіцца ў сваё даўно ці нядаўна пражытае... Хто не знаёмы, хаця б збольшага, з біяграфіяй пісьменніцы (а многага не ведае, не помніць і яна сама, як не ведае, скажам, дакладнай даты свайго нараджэння), зацікавіцца: адкуль жа ў яе такая прага агню — ці то ў вясковай печы, ці ў чалавечых стасунках, праявах прыроды?

Доўгі, доўгі час — так драматычна складаўся лёс — Марыя нават не здагадвалася аб існаванні гэтага жыццядайнага, ратавальнага цяпла. Ёй было наканавана нарадзіцца ў далёкім ад Беларусі алтайскім гарадку Змяінагорску (ці не праўда, сімвалічная для пачатку шляху назва?). Тут адбывалі ссылку вырваныя з роднага гнязда на Пастаўшчыне яе бацькі. “Адбывалі” так, што Маша, зусім маленькай і бездапаможнай сіратой, апынулася адна на халоднай плыні невядомай, пагрозлівай ракі. А ўжо ішла вайна... Якім цудам выжыла вандроўніца па дзіцячых прытулках неабсяжнай “Краіны Саветаў”, Марыя Вайцяшонак — зараз вядомая беларуская пісьменніца — згадвае на старонках знакамітай кнігі Святланы Алексіевіч “Время секонд хэнд”.

Толькі падрослай дзяўчынкай яна атрымала першы — і найдарожшы — дарунак неба: нарэшце трапіла на Пастаўшчыну, дзе тады жылі яе цёткі. І ажно скаланулася, пачуўшы ніколі раней не чутае: “А мая ты птушачка!” Упершыню, бы ўражаная громам, адчула: небагатая сялянская хата — такая цёплая і добрая, як і гэтая вёска, як зямля, якую дагэтуль не бачыла, — і ёсць яе знойдзены дом, яе гняздо, сапраўдная радзіма — з усімі радасцямі і бедамі, з сардэчнымі, роднымі людзьмі.

З гэтай зямлі вырас адметны, непаўторны дар пісьменніцы — агучваць голас трапяткой душы ў спавядальным, далёкім ад усялякай пафаснасці слове. Аднак увасабляе яна сваю пакліканасць не толькі на паперы. Вакол дома ў вёсцы ўзрошчвае дзівосны сад рукатворнай гармоніі. Яе адчувае кожны, каму патрапіла хоць раз сюды ступіць. Гэтак жа натхнёна, а хутчэй нават апантана непаўторны майстар пяра шчыруе ў сваім садзе, каб кожнае дрэўца, кветка, травінка гаварылі сваёй шапатлівай мовай аб любові, прыгажосці, нязгаснасці зберажонага чалавекам агню.

Хай жа шчасціцца Марыі Вайцяшонак у несупынным і нерэкламаваным клопаце аб зямным і Вечным! Хай пішуцца новыя вершы, апавяданні, эсэ. А яе самабытны шчодры дар дапаможа спраўдзіцца і нашай надзеі: добры агонь ніколі не згасне!..

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

З новай кнігі вершаў «Гняздо агню»

***

Рэдка
бываю
з домам
вось так пасядзець
склаўшы
рукі
прыпамінаючы сон
ні з кім не гаворачы
на вуснах
маўчанне
як згода
на пацалунак.

***

Зямля
пустазеллем
зацягнута,
як вада
стаячая,
у гародзе
прарасла
цэўка
матычкі,
ўторкнутая
калісьці
да часу;
хата суседкі —
пусты
вулей,
залятаюць
сюды ейныя
дзеці
дзікімі
пчоламі.
А неба ніколі
не пустуе.

Гняздо агню

Не браўся
агонь
да дроваў
сырых
я яго ў далонях
пакачаю
пахукаю
зраблю
пеўніка
з грэбнем
чырвоным
пасаджу
на сырэц.

***

Блукаю
ў пацёмках
дня,
пакуль не злоўлена
імгненне —
адзін радок,
а быццам бы
здабыў
агонь,
агонь
натхнення.

Грыдзькі

О свежыя дымы
вёсак
пакінутых
мне вочы
выядаюць!
Абраз са сцяны
здыму,
абыду з ім
вакол сваіх Грыдзек,
каб павярнуць
вецер новы,
які зносіць
у горад
на асфальт
няспелае насенне.

***

Кажаш,
японскі
сад
строю?!
Камяні
тутэйшыя
складзены
мною,
іерогліфы
пераводжу
ў словы
на сваю мову.
Сама
стаю
ў садзе
скіфскай
бабай,
якая кладзе
на ложак
ружжо
паміж
мужам
і сабою.

***

О, сад,
твой кожны ліст —
старонка
дзённіка майго
начнога...

Перабіраць
зямлю
голымі
рукамі
карэннем адчуваць
вільгаць
вясновую
забыцца
на чалавечую мову
і прарасці нарэшце
пасля горада
нанова
і толькі тады
пачынаецца
вечнае
жытво
найбольш за ўсё на свеце
злуюся
калі за работай
ўпадзе
закасанае
рукаво.

***

Макі
ў маім садзе
пад ветрам
вынеслі хваляй
успамін
алтайскі
дзікія кветкі
ссыльнага
мейсца
я з тых
адкуль ідуць
пехатой
ўсё жыццё
бясконцасць
не мае адлегласці.

***

Аніякага жалю
плачу
замовы
галоўнае
скласці ў печы
дровы
каб запаліць
ад аднаго серніка
ля хаты
рака
амаль побач
блізка
Ісłач
існасць
чыстай вады
за агародамі
поля
ўзараныя
рады
свежыя радкі
тваіх тэкстаў
белая птушка
ў небе
божай нявестай
скрылле
распластаўшы
дзень толькі ўстаўшы
здымае далоў
начное
з плеч
галоўнае
расцэпліць
печ.

***

Вясна, лецішча,
праз вуліцу
напроці
хата пустая,
толькі знаёмае
дрэва
для вока
прытулак,
ночвы,
прыбітыя да ганку
прыбоем часу,
мохам пацягнуты
дах,
птах!?
ля коміна
птах!
хто? адкуль?
на якой мове?
пошчакам
сыпяцца ягоныя
словы,
і без перакладу
вядома:
абое
мы даляцелі
да дому!

***

Сівыя гады
не вёсны
пастаўлю
на зіму
кросны
сяду
на парозе
пільнуюся
каб не звесці
агонь
у вёсцы...

ФУТБОЛ: ЧЭМПІЯНАТ СВЕТУ-2014

«Залатая» Германія

Зборная Германіі стала чатырохразовым чэмпіёнам свету па футболе.

Фінальнай гульні папярэднічаў матч за "бронзу" паміж камандамі Галандыі і Бразіліі. Бразільцы, якіх нямецкія футбалісты ў паўфінале літаральна паставілі на калені з лікам 7:1, павінны былі хоць неяк рэабілітавацца ў вачах сваіх балельшчыкаў. Нават букмекеры схіляліся да думкі, што гаспадарам першынства ўдасца перамагчы "аранжавых". Але, як казаў адзін кінагерой, галоўнае, каб нашы жаданні супадалі з нашымі магчымасцямі.

А Бразілія — ужо не тая. Даўно я не бачыў такіх бездапаможных бразільцаў, якія то атрымлівалі перамогу з дапамогай суддзі, то скардзіліся, што ім не па правілах забілі гол. Бразілія асабіста для мяне заўсёды была эталонам тэхнічнага, прыгожага футбола. "Чараўнікі мяча", калі ім забівалі, толькі ўсміхаліся ў адказ — маўляў, радуйцеся, але мы заб'ём столькі, колькі захочам. Мільёны балельшчыкаў па ўсім свеце былі ўлюбёныя ў такую каманду, а не ў сённяшнюю зборную Бразіліі, якая з'яўляецца бледным адбіткам тых прыгажуноў.

Таму, калі бразільцы прайгралі "бронзавы" матч галандцам — 0:3, мясцовыя балельшчыкі ўжо нават і не плакалі. Усе слёзы былі выплаканы пасля 1:7 ад

Германіі. Пасля той неверагоднай апляваухі ўсёй Бразіліі.

Што тычыцца новага чэмпіёна свету, то тут таксама ўсё справядліва. Германія зараз аб'ектыўна мацнейшая ў свеце, хоць у фінале гульня магла пайсці па любым сцэнарыі. Аднак, як мне падаецца, Аргенціна пры ўсёй моцы ў абароне і ўнікальнасці свайго лідара Мэсі зусім нічым не лепшая за тых жа галандцаў.

Між тым Германія святкуе перамогу, якую назірала з трыбуны **Ангела Меркель,** што спецыяльна прыехала ў Бразілію. Гол, які **Гётцэ** забіў аж на 113-й хвіліне матча, зрабіў нямецкую каманду чатырохразовым чэмпіёнам свету. Амаль 75 тысяч чалавек, якія ў той вечар на стадыёне "Маракана" назіралі за пераможным шэсцем "нямецкай машыны", у той вечар сказалі: "Германія, здымаем капелюшы!" На футбольны алімп прыйшоў новы стары кароль!

Алесь СІВЫ.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

"Сухая" серыя аргенцінскага варатара Рамера працягвалася 478 хвілін.

Гэта трэці вынік у гісторыі. Рамера нават апярэдзіў іспанца Касільяса.

***

Беларуская тэнісістка Вікторыя Азаранка на сваёй старонцы ў Твітары пракаментавала фінальную гульню так:

"Добрая работа зборнай Германіі, але маё сэрца належыць Аргенціне".

***

Прыбытак ФІФА ад чэмпіянату ацэньваецца прыкладна ў 4,5 мільярда долараў, а пасля выліку падаткаў чысты прыбытак складзе 2,2 мільярда долараў.

Паводле звестак ФІФА, прызавыя грошы першынства будуць размяркоўвацца наступным чынам: пераможца атрымае прэмію ў 35 мільёнаў долараў (25,8 мільёна еўра), зборная Аргенціны атрымае бонус у 25 мільёнаў долараў (18,5 мільёна еўра). Камандзе Галандыі — бронзаваму прызёру — дастанецца прыз у 22 мільёны долараў.

***

Галоўны трэнер зборнай Бразіліі Луіс Феліпе Скалары пакінуў сваю пасаду.

Пасля паражэння ад галандцаў у матчы за 3-е месца 65-гадовы спецыяліст звярнуўся ў Бразільскую канфедэрацыю футбола з просьбай яго звольніць. Просьба была задаволена.

***

Пройгрыш зборнай Аргенціны ў фінале справакаваў беспарадкі сярод аргенцінскіх балельшчыкаў.

У выніку паліцыя Буэнас-Айрэса была вымушана прымяніць слёзатачывы газ, для таго каб супакоіць фанатаў. Каля 40 чалавек былі затрыманы, а 8 паліцэйскіх атрымалі траўмы рознай ступені цяжкасці.

***

Лепшым іграком турніру назвалі аргенцінца Мэсі, ён атрымаў "Залаты мяч". "Сярэбраны мяч" — у немца Томаса Мюлера, "бронзавы" — у галандца Робена. Цікава, што пяты раз запар гэты прыз атрымлівае футбаліст, чыя каманда не стала чэмпіёнам.

А немец Мануэль Ноер прызнаны лепшым варатаром чэмпіянату свету і атрымаў з рук прэзідэнта ФІФА "Залатую пальчатку". Нагадаем, што гэтая ўзнагарода была заснавана ў 1994 г. і да 2010 г. называлася "Прыз Льва Яшына".

МАЗАІКА

Мінскае "Дынама" пайшло ў адрыў

Сталічны клуб адарваўся ад барысаўскага БАТЭ ўжо на тры ачкі.

У заключны дзень 17-га тура футбольнага чэмпіянату краіны "Гомель" згуляў дома ўнічыю з наваполацкім "Нафтанам" — 2:2, а брэсцкае "Дынама" перамагло "Слуцк" — 2:1.

Астатнія матчы тура прайшлі 10—12 ліпеня: БАТЭ (Барысаў) — "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) — 1:1, "Шахцёр" (Салігорск) — "Нёман" (Гродна) — 1:0, "Белшына" (Бабруйск) — "Дынама" (Мн) — 0:1, "Мінск" — "Днепр" (Магілёў) — 1:0.

Становішча каманд: "Дынама" (Мн) — 41 ачко, БАТЭ — 38, "Шахцёр" — 29, "Нафтан" — 29, "Тарпеда-БелАЗ" — 26, "Гомель" — 24, "Мінск" — 22, "Нёман" — 19, "Слуцк" — 17, "Дынама" (Бр) — 16, "Белшына" — 10, "Днепр" — 10.

Наступны тур пройдзе 19—20 ліпеня: "Слуцк" — БАТЭ, "Нафтан" — "Белшына", "Дынама" (Мн) — "Дынама" (Бр), "Тарпеда-БелАЗ" — "Шахцёр", "Днепр" — "Гомель", "Мінск" — "Нёман", паведамляе БелаПАН.

З кім згуляюць беларускія клубы ў Лізе Еўропы?

Паводле вынікаў 1-га кваліфікацыйнага раўнда Лігі Еўропы УЕФА, вызначыліся сапернікі беларускіх футбольных клубаў у другім адборачным раўндзе гэтага турніру.

17 ліпеня дома і 24 ліпеня ў гасцях **мінскае "Дынама"** згуляе з **фінскім клубам "МюПа-47"**, які па суме дзвюх сустрэч 3 і 10 ліпеня быў мацнейшым за фарэрскі "Фуглаф'ёрдзюр" (1:0 на сваім полі, 0:0 на выездзе).

17 ліпеня дома і 24 ліпеня ў гасцях **гродзенскі "Нёман"** сустрэнецца з ісландскім **"Хабнаф'ёрдзюрам"**, які ўзяў верх над паўночнаірландскім "Гленаванам" (3:0 на сваім полі, 3:2 — на чужым).

17 ліпеня ў гасцях і 24 ліпеня дома **салігорскі "Шахцёр"** будзе сапернічаць з **ірландскім "Дэры Сіці"**, які двойчы разграміў валійскі "Эберыстуіт" (4:0 дома, 5:0 у гасцях).

Як раней паведамлялася, **барысаўскі БАТЭ** ў 2-м кваліфікацыйным раўндзе Лігі чэмпіёнаў згуляе са **"Скендэрбеу" з Албаніі** (15 ліпеня дома, 22 ліпеня на выездзе).

Баскетбаліст Лашкевіч не будзе больш выступаць за беларускую зборную

35-гадовы баскетбаліст клуба "Цмокі-Мінск" Аляксей Лашкевіч днямі заявіў аб завяршэнні выступленняў за зборную.

"Сёння ў складзе мужчынскай нацыянальнай зборнай адбыліся істотныя змяненні. Як і абяцаў раней (новы) галоўны трэнер, колькасць гульцоў зборнай скарацілася з 19 да 15 чалавек. Вось толькі ніхто не чакаў, што адным з тых, хто выбыў, стане ветэран беларускага баскетбола Аляксей Лашкевіч. Аляксей сам выказаў жаданне пакінуць склад зборнай, чым здзівіў коўча Душана Гвоздзіча", — *гаворыцца ў паведамленні прэс-службы Беларускай федэрацыі баскетбола.*

Сам Лашкевіч патлумачыў: "Па-першае, я зразумеў, што цяпер хачу больш часу прысвяціць працы ў клубе. І, па-другое, як бы пафасна гэта ні гучала, я саступаю дарогу маладым спартсменам".

СІТУАЦЫЯ

Шыла на мыла

У Магілёве, не разабраўшыся фінансава з існуючай валейбольнай камандай, ствараюць новую.

Заснавальнікамі каманды з'яўляюцца тыя самыя арганізацыі, установы і прадпрыемствы, якія стварылі валейбольны клуб "Тэхнапрыбор". Валейбалістам жа клуба "Тэхнапрыбор", з якімі яшчэ не разлічыліся за апошнія месяцы працы, прапануюць заключыць новыя кантракты, аднак ужо ў новым клубе. Атрымліваецца, што чыноўнікам прасцей "кінуць" каманду на грошы, спісаць усе выдаткі і заснаваць новы клуб.

Пра ліквідацыю валейбольнага клуба "Тэхнапрыбор" стала вядома з адказу Дэпартамента аховы працы Магілёўскай вобласці, у якім паведамлялася, што пачалася працэдура ліквідацыі каманды.

Усіх валейбалістаў паставілі ў другую крэдытную чаргу на выплату заробкаў. Кіраўнік ліквідацыйнай камісіі выставіў патрабаванне разлічыцца з камандай і трэнерам да канца жніўня.

За ўвесь перыяд гульцам і трэнеру ў чэрвені і ліпені былі часткова выплачаны заробкі. Кожны раз давалі па 2—3 мільёны рублёў, аднак гэта як мінімум дзясятая частка таго, што павінны выплаціць спартсменам у адпаведнасці з кантрактамі.

Начальнік аддзела прымусовага спагнання па Ленінскім раёне спадар Агееў, у якога знаходзіліся выканаўчыя лісты аб спагнанні заробку для валейбалістаў, з мая па ліпень не здолеў спагнаць грошы для спартсменаў. Акрамя таго, ён згубіў вытворчы ліст на праверку маёмасці клуба.

Калі ж стала вядома, што ўсё ж такі ліст існуе і ён нарэшце знайшоўся, то спадар Агееў заявіў, што гэта ўжо не яго справа, бо пачалася ліквідацыя клуба.

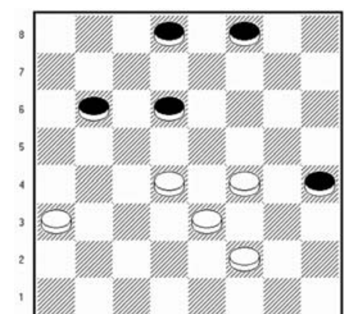
У гарачцы Агееў паведаміў, што валейбалісты дужа хутка хочуць атрымаць грошы, тады як баскетбалісты дамагаюцца выплаты заробкаў ужо два гады, і пытанне застаецца нявырашаным дагэтуль. На бездаказнага дзяржаўнага служачага спартсмены пішуць скаргу.

Канфлікт паміж трэнерам і гульцамі, з аднаго боку, і адміністрацыяй валейбольнага клуба, з другога, цягнецца больш за паўгода. Спартсменам не выплачваюць заробкі больш як за шэсць месяцаў. Усё гэта прывяло за судовых разбіральніцтваў. У незалежны прафсаюз радыёэлектроннай прамысловасці па юрыдычную дапамогу звярнуўся трэнер каманды і адзін з гульцоў.

Праз суд яны здолелі дамагчыся вызначэння памеру заробкаў для выплат, якія склалі разам амаль 50 мільёнаў рублёў. Астатнія гульцы, якія не пайшлі ў незалежны прафсаюз, атрымаюць мінімальныя заробкі.

ШАШКІ

Баталіі жанчын

Раней мы паведамілі аб выніках чэмпіянату Беларусі. У ім мужчыны вялі барацьбу на 100-клетачных дошках.

Адбыліся першынствы і сярод жанчын. Па шашках-100 вызначылася 14-гадовая кандыдат у майстры спорту **Аляксандра Спірына** (Мінск). У яе быў нізкі турнірны рэйтынг, але яна так падрыхтавалася да спаборніцтваў, што набрала 12 ачкоў, атрымала перамогі над сталічным міжнародным майстрам **В.Садоўскай** і міжнародным гросмайстрам **І.Пашкевіч** і стала чэмпіёнкай! Сярэбраны медаль заваявала майстар **В.Хвашчынская** (Бабруйск), бронзавы — міжнародны гросмайстар з Мінска **В.Федаровіч.** У іх актыве — па 11 ачкоў. Месцы ў вышэйшай лізе на будучы год захавалі **В.Садоўская** (10 ачкоў) і міжнародны майстар **А.Барышава** (9). А па шашках-64 вікторыю святкавалі Вера Хвашчынская (16 ачкоў з 18 магчымых!), міжнародны майстар Д.Федаровіч з Мінска (15) і нацыянальны майстар **Э.Макарэвіч** з Гродна (12). Яны, а таксама кандыдаты ў майстры **М.Міронава** (Мінск) і **А.Стасючонак** (Віцебск) засталіся ў вышэйшай лізе на будучы год.

Разгледзьце цікавыя сітуацыі, якія ўзніклі ў партыях удзельніц. Іх па электроннай пошце перадаў намеснік старшыні Беларускай федэрацыі шашак Віталь Варушыла:

1.**Белыя** (Э.Макарэвіч): a3, d4, e3, f2, f4 (5). **Чорныя** (Я.Лазавік):

b6, d6, d8, f8, h4 (5). Белыя падрыхтавалі зграбны ўдар. Пашукайце яго. Свае рашэнні вы зможаце праверыць у наступным выпуску рубрыкі.

2.**Белыя** (А.Спірына): a3, c3, d2, e1, e3, f4, h4 (7). **Чорныя** (А.Кашнікава): a5, a7, c5, d6, d8, f8, h6 (7). 18. cb4 a:c3 19. d:b4 de5 20. b:d6 e:c7 21. ed4 fe7 22. ab4 cd6 23. de5 ef6 24. e:c7 d:b6 25. ed2x.

3.**Белыя** (Я.Лазавік): c1, c3, d4, e1, f2, f4, g1 (7). **Чорныя** (А.Стасючонак): a5, b6, b8, c7, e7, f6, h6 (7). 15... ed6! 16. cd2 de5 17. f:d6 c:e5 18. fg3 bc7 19. gh2 hg5 28. de3 hg1 29. fg3 h:f2 30. ef4 fe1x.

4.**Белыя** (В.Хвашчынская): a5, d2, f2, f4 (4). **Чорныя** (Э.Макарэвіч): c5, d6, f6, h4 (4). 29. fg5 fe5 30. gh6 ef4 31. hg7 fg3 32. gf8x.

5. **Белыя** (А.Спірына): c5, e1, e3, f4 (4). **Чорныя** (П.Петрусёва): a5, e7, g5, h6 (4). Белыя дэманструюць сілу цэнтра: 25.fe5 gh4 26.ef2 ef6 27.e:g7 h:f8 28.ef4 fg7 29.fe5 gh6 30.ed6 hg5 31.dc7 gf4 32.cb8 hg3 33.f:h4 fe3 34.bf4x.

Праверце рашэнні

"Мемарыял Гелера" (Я.Кандрачэнка — І.Міхальчанка): 15. ab6! de7 16. b:d4 a:c5 17. d:b6 a:c5 18. hg5 f:h4 19. ed4 c:e3 20. f:d8x.

Мікалай ГЛАДКІ.

АФІЦЫЙНА

Недахоп

Першы намеснік міністра спорту і турызму **Аляксандр Гагіеў** прызнаў, што на некаторыя віды спорту не хапае грошай. Паводле яго слоў, на біятлон не хапае 3 мільярдаў рублёў, на канькабежны спорт — 1,7 мільярда, на веславанне — 4 мільярдаў рублёў.

СКАНДАЛ

Беларускі футбаліст патрапіў за краты

Паводле некаторых звестак, 25-гадовы футбаліст салігорскага "Шахцёра" і экс-форвард маладзёжнай зборнай Беларусі ***Уладзімір Юрчанка*** *быў пераведзены ў турму горада Жодзіна для адбыцця пакарання.*

Як расказалі Tribuna.com у прэс-службе УУС Мінаблвыканкама, футбаліст салігорскага "Шахцёра" і экс-форвард маладзёжнай зборнай Беларусі Уладзімір Юрчанка асуджаны на чатыры месяцы за ўхіленне ад пакарання.

Паводле непацверджанай інфармацыі, Юрчанка быў затрыманы супрацоўнікамі ДАІ за кіраванне без правоў і не змог своечасова выплаціць штраф. Вядома, што праблемы з ДАІ на гэтай глебе былі ў Юрчанкі і раней.

Каля месяца таму на адной з трэніровак Юрчанка быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. З тых часоў у занятках "Шахцёра" ён удзелу больш не прымаў.

Адзначым, што 17 чэрвеня "Шахцёр" выставіў футбаліста на трансфер.

ЧУЛІ?

На «Славянскім базары» перамог мексіканец

Мексіканец Радрыга дэ ла Кадэна выйграў XXIII Міжнародны конкурс выканаўцаў эстраднай песні "Віцебск-2014".

Паводле вынікаў двух фінальных дзён ён набраў 186 балаў і атрымаў Гран-пры конкурсу.

Першая прэмія конкурсу дасталася Віталіе Негруцэ з Малдовы, які набраў 179 балаў, другая — Вераніцы Дораш з Украіны (177 балаў), трэцяя — Дзіно з Харватыі (175 балаў).

Беларус Артур Міхайлаў завяршыў конкурс сёмым.

Уладальнік Гран-пры атрымае грашовы прыз у памеры 20 тысяч долараў ЗША, першай прэміі — 15 тысяч, другі — 10 тысяч, трэцяй — 5 тысяч долараў.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871. Тэл.рэкламнага аддзела: (017) 3286609, 3286906 nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647

9 772071 964000 14054

Падпісныя індэксы: 63222 — для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 — для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 03.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 14.07.2014 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26050 экз. Заказ №2768.